

Mare

**'Olifant in de kamer?
Die is dus dood!'**

Pagina 7

**Studente uit *Oh Oh Cherso*:
'Criminologie kunnen ze
nog niet uitspreken'**

Pagina 5

**Beschimpt, beledigd,
getreiterd en genegeerd
door 149 tegenstanders**

Pagina 8

**De jacht verklaard:
over de erotiek van een
zelfgeschoten haas**

Pagina 9

Foto Minerva

Ik háát Trump, zegt Minerva-Mexicaan

All American Night: 1800 kaarten in 30 seconden uitverkocht

Terwijl Minerva feestend toekeek hoe Trump won, deden studenten journalistiek dinsdagnacht verslag van de Amerikaanse presidentsverkiezingen.

DOOR MONICA PRELLER 'Wat ik verwacht van de avond? Dansen. Drinken. Heel veel gezelligheid,' zegt Lorette de Jong (19, culturele antropologie). In indianenkostuum – suède jasje met franjes, ring door de neus - staat ze dinsdagavond met haar even uitbundig uitgedoste vriendin te wachten

voor het sociëteitsgebouw van Minerva. Als zogenaamde native americans zijn de twee in de minderheid. Cheerleaders zijn oververtegenwoordigd, net als de vele versies van Uncle Sam, met hoed, gilet of compleet pak in de kleuren van de stars and stripes. Voor hen staan een dino, een politieagent en een knalgele racewagencoureur.

De 21-jarige Laurens (biofarmaceutische wetenschap, wil niet met achternaam in de krant) is als één van de weinigen niet verkleed. Wat verloren wacht hij naast twee meisjes, die elkaar vasthouden te-

gen de kou, de Amerikaanse vlag om hun schouders geslagen. 'Ik volg het nieuws van de tent al een tijdje niet meer. Maar het wordt sowieso mooi.'

Rond twaalf worden de bezoekers ongeduldig. Geschreeuw klinkt over de straat als enkele beveiligers en politiemannen een paar ongeduldige feestgangers binnen de dranghekken duwen. Pas om kwart over één is iedereen binnen. Vanaf de begane grond, waar het Vrijheidsbeeld is opgezet, lopen, rennen en struikelen de feestgangers de trap op en af. Boven, in de grote zaal, speelt de

Delftse Studenten Big Band in blauwe overalls opzweepende jazz. Met plastic bekertjes bier in de hand hangt het publiek over het voorste hek. Een meisje in een kort zwart rokje springt op een tafel naast het podium en begint uitgelaten te dansen. Snel wordt ze eraf getrokken door Minerva-voorzitter Lucia Aerden (21, internationaal recht). 'Voor dit feest waren alle 1800 kaarten binnen 30 seconden uitverkocht. We hadden niet verwacht dat het zo groot zou worden.'

> Verder lezen op pagina 3

Tachtig uur taakstraf voor bedreigingen

Maandag is bij het Gerechtshof een werkstraf van tachtig uur geëist tegen ex-rechtenstudent Mohammed K. Hij zou een voorzitter van de examencommissie met de dood hebben bedreigd.

DOOR VINCENT BONGERS De 46-jarige K. uit Wassenaar, die uit Iran is gevlucht naar Nederland, wordt ervan verdacht tussen augustus 2012 en april 2013 negen dreigbrieven te hebben verstuurd aan de inmiddels afgezwaaide examencommissie-voorzitter Arthur Elias. In een van de brieven zat een strop. Ook werd er bij Elias thuis een steen door de ruit gegooid, wat overigens niet in de tenlastelegging is opgenomen.

Bij Elias rees het vermoeden dat K. de dader kon zijn. Hij was een jaar geschorst wegens tentamenfraude en had een negatief bindend studieadvies gekregen. De dreigbrieven ploften op de mat op cruciale momenten in de zaken tussen K. en de examencommissie.

K. werd vorige week nog door de politierechter veroordeeld tot het betalen van een boete van 750 euro vanwege het vervalsen van een Leids propedeusediploma rechten, die hij bij de Universiteit van Amsterdam had ingediend. K. gaf de vervalsing toe en zei uit 'wanhoop' te hebben gehandeld. De Universiteit Leiden en met name de examencommissie zou hem 'onmenselijk' hebben behandeld en hem 'in zijn eer hebben aangetast'.

Op de laatste dreigbrief die Elias ontving, waren twee kinderpostzegels geplakt. Op een van deze zegels zat DNA-materiaal van K.. Ook pasten de zegels mogelijk in een aangebroken vel dat bij hem thuis was aangetroffen. K. betoogde eerder dat hij had zijn agenda met daarin de postzegels had meegenomen naar de rechtenfaculteit, waar ze kwijt waren geraakt of misschien zelfs gestolen. Iemand anders had de zegels vervolgens gebruikt. De rechter sprak hem 'ondanks ernstige verdenkingen' vrij. Het Openbaar Ministerie ging in beroep.

> Verder lezen op pagina 4

LITERAIR TALENT OPGELET!

WIN € 250 MET MARE-KERSTVERHALENWEDSTRIJD

Ook dit jaar weer: de Mare-kerstverhalenwedstrijd! Schrijf een verhaal van rond de 1500 woorden en win **€250, €75 of €50**. Oproep van auteurs en juryleden Christiaan Weijs en Arjen van Veelen (vrij naar Allen Ginsberg): 'Nobody wants to hear about your feelings, darling. Tell me what you see!' Mail uiterlijk **8 december** naar: redactie@mare.leidenuniv.nl Deelname alleen voor Leidse studenten.

Bandirah Pagina 12

Geen commentaar

Meeslepend

DOOR BART BRAUN Wij gaan jullie niet vertellen dat je xtc moet nemen. Voor onze vaste lezers is dat misschien een verrassing: *Mare* pleit steevast voor een romantisch, groots en meeslepend studentenleven. Verlaat je *comfort zone*, doe dingen die je eigenlijk niet durft, maak nieuwe vrienden; leef, nu het nog kan.

Sommige studenten slikken wel eens een pilletje. Niemand weet precies hoeveel. Het Trimbos-instituut zegt in haar Nationale Drugs Monitor dat één op de tien hoogopgeleide twintigers wel eens een xtc-pil at. Het *Leidsch Dagblad* citeerde deze week een Leidse studentenpsycholoog die zelfs 75 procent nattevingerde. De universiteit kondigde in een reactie aan om met een 'voorlichtingsmodule' te gaan komen (zie pagina 5).

Let wel: er bestaat geen voorlichtingsmodule over het geïnstitutionaliseerde alcoholmisbruik op de studentenverenigingen. Niet over cocaïne, terwijl cokesnuivers een stuk vervelender zijn dan pillentickers. Niet over roken, wat nog steeds zorgwekkend populair is onder studenten. Onveilige seks? In de universiteitsgebouwen is geen voorlichtingsmodule te vinden, laat staan een condoomautomaat. Suiker en verzadigd vet? De universiteitskantine levert het maar al te graag aan. En terecht: je komt naar de universiteit om te studeren, en wat je verder doet gaat haar niet aan.

Je kan op de ecstasy, net als op alcohol of gewoon een goeie bui, geweldige ervaringen hebben: sociaal, uitbundig, indrukwekkend, onvergetelijk. Hebben we ergens gelezen. De meeste gebruikers laten het desalniettemin bij incidenteel gebruik, en hebben niet hun hele leven vergooid door hun geëxperimenteer. Ook die Nationale Drugs Monitor merkt op dat de verslavingshulpvraag onder xtc-gebruikers laag is, vergeleken met de veronderstelde hoeveelheid gebruikers.

Toch is er een reden dat de slikkers – en een moederkloekende universiteit – de pillen met argusogen zouden moeten bekijken. Je hebt geen idee wat erin zit. De drugstestjes die je kan kopen of laten doen, geven een indicatie van de dosis werkzame stoffen. Wat er nog meer inziet? Een paar veel voorkomende giften worden getest, de rest niet.

Stel je toch voor dat de fabrikanten van recreatieve farmaceutica zich aan dezelfde eisen moesten houden als die van medicijnen, of zelfs maar die van bier. Geen rare cocktails van MDMA en speed, betrouwbare doseringen, geen gifpillen. Gebruik en handel worden veiliger, het aantal doden zou afnemen en de schatkist kan accijns op handel die toch wel plaatsvindt goed gebruiken. Als de Universiteit Leiden – bolwerk der vrijheid! – zich het ecstasygebruik van haar studenten echt aantrekt, moet ze zich hard maken voor legalisering.

PS: In Leiden kan je je drugs laten testen bij DrugsInfoTeam.nl. Die zitten tegenwoordig niet meer bij het station, maar aan de Middelstegegracht.

Colofon

Redactie-adres Reuvenplaats 3, 2311 BE Leiden
Postbus 9500 2300 RA Leiden
Telefoon 071-527 7272
Website mareonline.nl
E-mail redactie@mare.leidenuniv.nl
De redactie is op vrijdag gesloten.
Oplage circa 15000
Hoofredactie
Frank Provoost frank.provoost@mare.leidenuniv.nl
Redactie
Vincent Bongers vbongers@mare.leidenuniv.nl
Bart Braun bbraun@mare.leidenuniv.nl
Anoushka Kloosterman a.kloosterman@mare.leidenuniv.nl
Marleen van Wesel h.g.van.wesel@mare.leidenuniv.nl
Medewerkers
Fernke Blommaert · Mattijn de Groot · Holger Gzella ·
Monica Preller · Marit de Roij · Benjamin Sprecher
Fotografie Taco van der Eb · Marc de Haan
Illustraties Bas van der Schot · Bandirah · Silas.nl
Basisonwerp Roeland Segaar, Dokwerk Communicatie
Art direction en vormgeving Marcel van den Berg
Drukwerk Rodi Rotatiedruk, Broek op Langedijk
Advertenties Bureau van Vliet B.V.
Postbus 20 2040 AA Zandvoort
Telefoon 023 - 571 47 45
Redactieraad
Prof. dr. J.C. de Jong (voorzitter) · Prof. dr. F. Israel (vice-voorzitter) · Birgül Açıksöz · Joline Cramer ·
drs. Bart Funnekotter · drs. Malou van Hintum ·
mr. Folkert Jansma · Merian Kuipers · Josephine Say ·
Prof. dr. Nico Schrijver · Marieke Vinkenog ·
Dr. Hans Vollaard · Christian van der Woude
Jaarabonnementen
Een jaarabonnement op *Mare* loopt van september t/m juni. Belangstellenden kunnen *Mare* thuisgestuurd krijgen door €35 over te maken op IBAN NL68RAB00103257950 ten name van Universiteit Leiden (o.v.v. *Mare* en SAP-nummer 6200092091) en vervolgens een bevestigingsmail met daarin hun adres te sturen naar redactie@mare.leidenuniv.nl. Studenten betalen €25.
Ter controle graag in de bevestigingsmail ook het studentnummer vermelden.
Adreswijzigingen
Alleen schriftelijk met postwikkelt.
Klachten en opmerkingen over de toezending van *Mare* 071-5277272.
Mededelingen voor het op donderdag verschijnende nummer moeten uiterlijk de voorafgaande donderdag 16.00 uur in het bezit van de redactie zijn.
ISSN 0166-3690

Column

Alcohol is God

Ik drink geen alcohol. Niet bij het eten, niet op borrels, niet op feestjes. Op de universiteit wordt deze gewoonte met een mengeling van afkeer en verwondering bekeken. Velen zien in mij een louche onwetmatigheid in de formule van Het Studentenleven. Want waarom zou je niet drinken als je dat ook gewoon wel kunt doen?

Vaak denken mensen dat ik alcohol afsla uit eventuele religieuze overtuigingen. Een redenatie die me altijd al bijzonder heeft geboeid, aangezien enkele van de grootste drinkers die ik ken daarnaast fervent kerkbezoekers zijn. Met hippe christelijke studentenvereniging, pocketbijbel en allerlei ander merchandise dat daarbij komt kijken. Maar dan wel met twee biertjes per dag. Je bent immers student.

Anderen zoeken de redenen van mijn nuchterheid in de topsporthoek. Helaas is de enige sport die ik tot in de puntjes beheers mijn UB-kaart op cruciale momenten kwijt raken en dat zou me ook met alcohol wel lukken. Af en toe vragen mensen me of ik soms "uit principe" niet drink. Dat lijkt me eigenlijk wel wat. Om de zoveel tijd met je vuist op tafel slaan en met stemverheffing iets brallen over principes. Alleen komt zo iets vaak beter uit de verf met drank op.

Toen ik in Leiden kwam studeren maakte ik meteen kennis met de haast religieuze status van alcohol. In de introductieweek drinkt iedereen, op welk tijdstip en in welke vorm dan ook. In alle weken na de introductieweek ook. Alcohol is God en God is alcohol. 'Hè, doe nou gewoon gezellig', verzucht men regelmatig als er weer eens een dienblad met vijf bier en één ijsthee aankomt, of – nog zo'n klassieker – 'maar je moet het leren!' Ik heb ooit met een glas appelsap op een biercantus gezeten. Een bijzondere ervaring die me leerde dat de menselijke geest veel facet-

ten kent en dat ik nooit meer naar een biercantus moet gaan. Ik ben ook wel eens apart genomen door iemand die me bezorgd vroeg of ik soms vervelende ervaringen met alcohol had. Om drank af te slaan moet je wel een heel goede reden hebben, is de gedachte. In Rusland, geloof het of niet, kijken ze daar anders tegenaan. Toen ik een semester in Sint-Petersburg studeerde kreeg ik na de ontboezeming regelmatig "Wauw! Een echte patriot!" als reactie. Al liggen daar ook allerlei wonderlijke ideeën aan ten grondslag die dit verhaal een heel andere kant op zouden leiden.

Drinken maakt ook in het verenigingsleven deel uit van de gebruiken – mores schijn je ze te moeten noemen als je er echt bij wilt horen – en kan alleen bij hoge uitzondering geweigerd worden. Probeer maar eens op een constitutiebier te staan zonder glas bier in je hand. Of als toproeier met alcoholverbod de hoon van je dispuutsgenoten te doorstaan. Bestuursleden van verenigingen leren elkaar beter kennen door bestuurskamerkroegentochten, waarbij elk bestuurslid een voorraad drank inslaat en het bestuur van kamer naar kamer zwalkt.

In de Leidse studentencultuur is alcoholgebruik zo vanzelfsprekend dat niet-drinkers vaak met de nek worden aangekeken. Terwijl je prima zonder kunt. Je moet echter wel beschikken over een ijzeren wil om te volharden in je ongezellige dissidentschap. Anders staat er zo een biologische jenever-tonic met gemberbier voor je neus die je "echt wel op andere gedachten zal brengen." En dat moet je natuurlijk niet hebben. Ook zul je een waterdicht antwoord op de waaromvraag moeten verzinnen. Een vraag die mensen zoals ik minstens een keer per cola gesteld wordt. Waarom ik niet drink? Gewoon, daarom. Laat me.

MARIT DE ROIJ is student geschiedenis en Russische Studies

Amerikaanse verkiezingen

Scoop: Trumps site was gehackt

Radio America gaat de strijd aan met de NOS

Studenten en docenten van de master Journalistiek en Nieuwe Media sloegen dinsdagnacht de handen ineen om de historische Amerikaanse verkiezingen te verslaan via Radio America. 'Opeens stond er zo'n drol-emocticon.'

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN Het is nog nooit zo druk geweest in de studio van de Leidse radiozender Sleutelstad fm.

Tientallen studenten van de master Journalistiek en Nieuwe Media zitten verspreid, op de grond en aan tafels, vastgelijmd aan hun schermen om geen nieuwtje te missen. Tussen hen in staan bierflesjes, flessen wijn, en schalen met chips en bittergarnituur om de nacht door te komen. Ze speuren naar nieuws op Twitter, Facebook, internationale nieuwssites, en rammen er in diensten van anderhalf uur het ene na het andere stukje uit. Het blog wordt geplaatst op het Leidse regiokanaal van Nu.nl.

Docenten en studenten sloegen dinsdagnacht tot woensdagochtend de handen ineen om de historische Amerikaanse verkiezingen te verslaan via radio en liveblog. De studenten van Radio America zijn verdeeld in teams om nieuws te verzamelen. Iedereen wilde in 'Team Trump', zegt een van de studenten. 'Dat is grappiger.'

Ondertussen schuiven Leidse experts aan tijdens de opnames. Amerika-expert Sara Polak is al voor middernacht geïnterviewd over het Trumps seksisme, maar pakt een drankje en zal uiteindelijk

Foto Taco van der Eb

tot de vroege uurtjes met de groep de race blijven volgen. Ook campagneadviseur Paul Smit, die onder andere de campagne van Diederik Samsom leidde, blijft de hele nacht. Als hij niet *on air* is, helpt hij de studenten met *fact checken*.

'Ze worden flink in het diepe gegoooid', zegt Jaap de Jong, docent van de masteropleiding en een van de initiatiefnemers. Het resultaat is er niet minder om: een paar keer weten de studenten de NOS te verslaan met een scoop. 'We kwamen

er zeker een kwartier eerder achter dat Bush niet had gestemd', zegt Oscar (23). 'En iemand zag dat de site van Trump was gehackt. Er stond opeens zo'n drol-emocticon. Daar waren we ook eerder mee.'

Vooraf Twitter levert veel nieuws

op, merken de studenten. 'Eén van ons heeft Twitterlijstjes gemaakt, dat werkt heel goed', zegt Kasper van Alphen (25), loerend naar zijn laptop waar in vier kolommen tweets langsstromen. Hij zit deze shift van anderhalf uur in 'Team Hillary' – oftewel, het is zijn taak om het net af te speuren naar nieuwtjes over de Democratische kandidaat. 'Als de wifi het doet, tenminste.'

'Dat is echt een probleem', beaamt Kaspers buurvrouw Bente Schreurs (22). Ze wijst naar haar mobiel, tussen de zee van laptops, kabels en bierflesjes op de kleine ronde tafel. 'Ik zit inmiddels op mijn hotspot', zegt ze. Voor 'Team Media' zoekt ze naar mediahypes rond de verkiezingen. Dat gaat niet makkelijk zonder internet.

'Het is eigenlijk het enige obstakel', zegt De Jong. 'Het internet kan het gewoon niet aan, maar daar kom je pas achter als je met zovelen tegelijk bent.' Hij wijst op een groepje studenten die over hun schermen gebogen aan een ronde tafel zitten. 'Sommigen zitten op hun mobieltje te tikken.'

Om half zes lijkt het er echt op dat Clinton het onderspit gaat delven. Voor veel studenten komt het onverwacht, en ook niet gehoopt. Een van de verslaggevers heeft het over een 'grafstemming' – als het gaat om de uitslag, in ieder geval. 'De onderlinge sfeer is nog steeds heel goed. Bijna iedereen is tot het einde gebleven. Wel jammer dat het bier op is.'

De uitzending en het liveblog van Radio America zijn terug te vinden op sleutelstad.nl

Verfbom vanwege Trump-vlag

In de nacht van zaterdag op zondag vloog er een verfbom tegen het raam van een studentenhuis aan de Morsweg. Achter het raam hing een vlag van Donald Trump, in de fusie op de eerste verdieping.

'Mijn kamer is naast de fusie. Daar lag ik op dat moment te slapen. We hebben niets gehoord', vertelt bewoner Jos Engelkes (22, politicologie). De vlag is van zijn huisgenoot, die er liever niets over wil zeggen.

'Pas toen we zondagochtend in de fusie kwamen, zagen we verf op het raam', vertelt Engelkes. 'We zijn nog naar beneden gelopen, om te kijken of er meer te zien was. Er lag één zo'n zakje van een verfbom op de stoep. Het was duidelijk gericht op ons raam.' De politie kwam 's middags langs, maar er is nog geen aangifte

gedaan. Het pand is van studentenhuishuisvesters DUWO. 'Daar nemen we vanmiddag nog even contact mee op. Het is ook een verzekeringskwestie, want de verf moet natuurlijk wel opgeruimd worden.'

De vlag hangt er inmiddels niet meer. 'De huisgenoot die hem had opgehangen, heeft hem vannacht meegenomen naar een uitslagenavond. Waarschijnlijk heeft hij hem om zichzelf heengeslagen', denkt Engelkes. Zelf volgde hij de uitslagen thuis, met enkele andere huisgenoten. 'Wel een beetje in shifts hoor. Als het lang duurde, pakten we onze slaap.' De overwinningsspeech zagen ze in elk geval wel. 'Dat was niet Trump op zijn scherpst', vindt Engelkes. 'Niet dat hij lief was. Alhoewel, misschien was hij zelfs wel lief.' **MVV**

Clinton was de minst erge

> Vervolg van de voorpagina

Commissievoorzitter Tristan Boevé (23, politicologie) houdt het hoofd koel. 'We hebben een plan. Tot nu toe gaat alles redelijk binnen de lijntjes. Het was net wel even heisa om iedereen op tijd binnen te krijgen, maar het is gelukt.'

De bezoekers merken niets van de stress en drukte die achter de schermen heerst. In hun draken-onesies, *Bay Watch*-outfits of American Football-tenues hebben ze de tijd van hun leven. 'Ik heb het enorm naar mijn zin', aldus Lot van de Broek (20, Engels aan de Haagse Hogeschool). Voor het feest draagt ze een tutu gemaakt van de Amerikaanse vlag. 'Ik ga door tot vroeg in de ochtend', voorspelt ze. Alhoewel: 'Ik moet morgen wel om kwart over negen op school zijn. Dus ik maak het niet té laat, een uur of drie, denk ik.'

'Dit is heel mooi', zegt Marius Hoogeveen (24, bestuurskunde). Hij laat het witte bandje om zijn pols zien, dat alle andere feestgangers ook dragen. 'Er zit een ledlampje in, dat van kleur verandert als bij een bepaalde staat de uitslag bekend is. Als-ie blauw wordt, heeft Clinton daar gewonnen, en bij rood weet je dat Trump een meerderheid heeft. En je kunt de uitslag live volgen op het scherm in de grote zaal.' Max Rechthuis (23, fiscaal recht) valt hem in de rede. 'Ik heb namelijk een mooie quote: wat zou Leiden zijn zonder All American Night?'

Bij de bar staat een Minervaan in groen pak met wietplantprint en bijpassende zonnebril. 'Waar ik het pak vandaan heb? Geleend van een vriend. De bril had ik al. Nee, ik wil niet met mijn naam in de krant.' Zijn vriend is verkleed als Mexicaan. Hij draagt een sombrero en een gescheurd, bruin shirt met hier en daar een verfveeg. 'Donald Trump haat Mexicanen. Ik haat Donald Trump. Dus het leek me logisch.'

John de Groot (24, criminologie) heeft zijn basketbal-tenue aangetrokken. 'Ik heb het shirt van mijn vader gekregen. Hij is Amerikaan, dus ik heb automatisch ook de Amerikaanse nationaliteit.' Over

zijn politieke voorkeur heeft hij een uitgesproken mening. 'Clinton heeft mijn stem. Trump is voor de korte termijn: muren bouwen helpt niet als je het probleem van illegale immigranten wil oplossen.' De achtergrond van het feest is volgens hem maatschappelijk engagement. 'Door de tent voor deze avond open te stellen tonen we de betrokkenheid van Minerva bij de internationale politiek.'

Céline van Zadelhoff (21): 'Het gaat om de mogelijkheid om iets te vieren. Amerika en wij gaan een nieuwe fase in.' De designstudent aan de VU is verkleed als Pink Lady uit de film *Grease*. Maandag was ze nog in de Verenigde Staten. 'Op bezoek bij mijn vader, hij woont vlakbij Chicago. Over het algemeen wonen daar meer Democraten. Ik zou zelf op Clinton stemmen, maar alleen omdat zij de minst slechte is.'

Boevé is het daarmee eens. 'Ik heb als halve Amerikaan op Clinton gestemd. Zij is de minst erge.' Aerden hoopt dat Clinton wint, zegt ze, nog voordat de uitslag duidelijk wordt. 'Ik zou het mooi vinden om een vrouwelijke president te krijgen. Maar ik ben allang blij dat ik niet hoeft te stemmen.'

DOOR MONICA PRELLER

Nieuws

Psychische hulp

PvdA'ers Amma Asante en Grace Tanamal hebben Kamervragen gesteld over het aanbod en de toegankelijkheid van psychische hulp voor studenten. Het Interstedelijk Studenten Overleg (ISO) publiceerde vorige maand een onderzoeksrapport, waarin stond dat de bereikbaarheid van studentenpsychologen beter kon.

Voorop op het hbo vormen de onvindbaarheid en de wachttijden volgens het ISO een probleem. Asante en Tanamal maken zich ook zorgen over onderwijsinstellingen die helemaal geen studentenpsychologen zouden hebben. Verder vragen ze zich af of studenten zich in hun nieuwe stad wel inschrijven bij een huisarts en of speciale studentenhuisartsen misschien meerwaarde kunnen hebben.

Eigen student eerst

Nederlandse studenten zouden voorrang moeten krijgen bij opleidingen met een numerus fixus, vindt de PVV. Kamerlid Harm Beertema diende een motie daarover in bij de Tweede Kamer: 'Internationalisering mag niet ten koste gaan van de capaciteiten, kwaliteiten en de mogelijkheden van de Nederlandse student.'

Die motie haalde het niet, maar kreeg wel steun van CDA, SP en SGP. Minister Bussemaker had de motie eerder ontraden: universiteiten mogen geen onderscheid maken tussen Nederlandse en andere Europese studenten, van de wet. Bovendien leveren internationale studenten de Nederlandse universiteiten veel geld op.

Sloten graven

Maandag starten de graafwerkzaamheden voor het Levend Lab: 36 slootjes op het BioScience Park, achter het museum Corpus. Onderzoek in echte sloten is realistischer dan in een laboratorium, legden onderzoekers van het Centrum voor Milieuwetenschappen Leiden (CML) in september uit in *Mare*. 'In Europa bestaat zoiets nog niet', vertelde Martina Vijver, universitair hoofd-docent bij het CML. 'Proefsloten die er zijn, zijn vaak van beton. Die missen een natuurlijke connectie.'

De onderzoekers begonnen daarom een crowdfundingactie op Steunleiden.nl, die aanvankelijk tot 31 oktober zou duren. Intussen is dat aangepast naar 14 november. Van de benodigde 15000 euro is nu 13.350 euro opgehaald, maar de eerste sloten worden komende week dus al gegraven. Doneren kan vanaf twintig euro. Voor 350 euro krijgt een van de sloten jouw naam.

Weg om declaraties

Collegevoorzitter Marjan Oudeman van de Universiteit Utrecht stapt medio volgend jaar op. In een interview met universiteitswebsite *Dub* gaf ze toe dat de discussie over haar declaraties een rol speelde bij haar besluit. 'Sinds mijn komst naar Utrecht is het functioneren van bestuurders in publieke functies verder onder een vergrootglas komen te liggen. Dat is een *fact of life*, maar ik betreur het dat daarbij vaak geen ruimte is voor nuance en een eenzijdig beeld snel is neergezet.' Oudeman had een nevenfunctie in Almelo, en maakte haar ritjes daarheen in de dienstauto van de UU. Toen dat uitkwam, stortte ze zestien duizend euro terug naar de universiteit.

Marsbacterie

Leidse studenten hebben een bronzen medaille gewonnen bij de biotechnologiecompetitie iGem, dit jaar in Boston. Het Leidse team werkte aan een bacterie die een bepaalde gifstof in de bodem van Mars kon afbreken, zodat daar in de verre toekomst landbouw kan worden bedreven. Aan de finale deden zo'n driehonderd teams van over de hele wereld mee. Nederland deed het goed: een team van Wageningse studenten scoorde ook prijzen in meerdere categorieën.

Verdachte: 'Ik heb geen motief'

Maar experts vinden wel nieuw DNA op postzegel

> Vervolg van de voorpagina

In oktober 2015 kwam de zaak voor het Gerechtshof, dat verder onderzoek naar de postzegels door het Nederlands Forensisch Instituut (NFI) gelaste. Maandag diende de zaak opnieuw in Den Haag. Uit het nieuwe onderzoek blijkt dat op twee postzegels DNA-sporen zitten die matchen met het profiel van K. Niet alleen op een kinderzegel maar ook op een zegel met 'een afbeelding van Beatrix'. Maar de kinderzegels op de eerdergenoemde brieven komen volgens het NFI 'zeker niet' van het vel dat bij K. thuis lag.

De rechter wilde weten hoe het zat met het DNA van K. op de Beatrixzegel. 'Wellicht is de zegel weggenomen uit mijn huis', antwoordde K. 'door iemand die toe-

gang tot mijn woning had, mogelijk vrienden of studiegenoten'. K. ontkende nogmaals de aantijgingen. 'Ik wil niemand pijn doen. Ik heb ook geen motief. Bedreigingen zouden mijn zaak met de universiteit ook helemaal niet helpen.' Volgens K's advocaat Ronald van der Horst was het ook niet uitgesloten dat K's kinderen iets met de zaak te maken hebben.

Volgens de raadsman is er ook geen correlatie tussen de botsingen van K. met de examencommissie en de ontvangst van de brieven. De brieven stonden ook niet op de computer in het huis van K. die door de politie is onderzocht.

Van der Horst probeerde ook twijfel te zaaien over Elias zelf. De verdachte zou de rust zelve zijn geweest en zich zeker niet agressief

hebben opgesteld tegen de voorzitter van de examencommissie. Elias zou zelf de kwestie persoonlijk hebben gemaakt. De advocaat haalde zelfs een artikel in *Mare* uit maart 2015 aan over een andere, vanwege fraude veroordeelde rechtenstudente die zich geïntimideerd voelde door de examencommissie.

'Ik voelde me aangevallen tijdens dat gesprek', antwoordde de studente duidelijk geëmotioneerd. 'Ik had toen eerlijk moeten zijn. Er waren twee mannen en een vrouw. Maar ik was heel bang, vooral voor de mannen.'

De advocaat-generaal eiste een werkstraf van tachtig uur. Dat is fors lager dan de werkstraf van 180 uur die de officier van justitie in 2014 in gedachte had. Het Hof doet op maandag 21 november uitspraak. **VB**

Verlanglijst kost teveel

Wetenschapskoepel KNAW presenteert een 'agenda' met dertien nog te realiseren topfaciliteiten. Probleem: daar is bij lange na geen geld voor.

Een drietal satellieten die samen zwaartekrachtgolven detecteren, een supermagneet die dertig procent sterker is dan de sterkste die er al is, een multifunctioneel onderzoeksschip, en een data-infrastructuur voor Nederlandse teksten: de agenda van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen voor grootschalige onderzoeksfaciliteiten is een verlanglijstje met prachtig wetenschappelijk speelgoed.

Dat speelgoed bestaat nog niet: de Koninklijke Nederlandse Akademie der Wetenschappen nodigde wetenschappers uit om 'hardop te dromen' over wat voor voorzieningen ze zouden willen. Een commissie van hen, onder leiding van de Leidse sterrenkundige Ewine van Dishoeck, kwam met een selectie van de dertien meest begerlijke voorstellen.

Dat betekent niet dat die voorzieningen er ook alle dertien gaan komen. Alles bij elkaar zouden ze 1,9 miljard kosten, en dan is die zwaartekrachtgolvensatelliet nog niet eens van Nederland, maar hebben we alleen onze bijdrage in de Europese hoed gegooit. 'Het budget dat (wetenschaps-subsidieerder) NWO momenteel beschikbaar heeft voor grootschalige onderzoeksfaciliteiten is te gering om zelfs maar een klein deel van de dromen te realiseren', geven Van Dishoeck en co aan. Het budget daarvoor moet dus omhoog, en er moet nog meer internationale samenwerking tussen wetenschappers komen. **BB**

Snoeprejsjes

'Natuurlijk is het zeer zorgelijk dat de ruimte voor publiek debat zo slinkt. Maar ook zorgelijk is de zelfgenoegzaamheid dat "wij" – het verlichte deel der naties dat NRC Handelsblad of de New York Times ter hand neemt – het allemaal zo goed weten. De minachtig die eruit spreekt roept nog meer woede op en verscherpt tegenstellingen.'

Hoogleraar Europees Recht Luuk van Middelaar steekt de hand in eigen boezem (*NRC Handelsblad*, 8 november)

'Diversiteitsquota? It works. "Helas", mag ik daaraan toevoegen. Natuurlijk heb je liever dat een gelijke verhouding mannen en vrouwen onder hoogleraren of een meer representatieve afspiegeling van de bevolking onder je werknemers vanzelf tot stand komt, maar dat is gewoon niet het geval. Je hebt een bepaalde garantie nodig tegen de impliciete voorkeur die alle mensen hebben om vooral in zee te gaan met iemand die op jezelf lijkt.'

Antropologe Aminata Cairo, beleidsadviseur diversiteit en inclusiviteit aan de Universiteit Leiden. (*Scienceguide*, 9 november)

'Echter, ook voor leden van de "bevoordeelde" groep kan een quatum nadelige effecten hebben. Het gevoel dat je "er alleen maar zit omdat je immigrant bent, of vrouw" kan onzekerheid geven en prestaties ondermijnen.' Organisatiepsycholoog Daan Scheepers denkt desondanks dat de introductie van diversiteitsquota 'dichterbij is dan we beseffen' (*NRC Handelsblad*, 8 november)

'Als Trump al de ambitie zou hebben om een atoombom te gooien, zullen de generaals dat temperen.' Historicus Geerten Waling stelt iedereen gerust. (*Dagblad van het Noorden*, 8 november)

'We denken dat robots in het algemeen wel het werk van mensen kunnen overnemen, maar nooit "het werk dat ik doe". Ten onrechte.'

Psycholoog Roy de Klein (vermoedelijk geen robot) (*Leidsch Dagblad*, 5 november)

'Stel, tegenover een radeloze vrouw van 22 die nog bijna niets van het leven weet en amper levenservaring heeft, zit een oude, wijze abortusarts of hulpverlener. Moet zijn boodschap aan de vrouw dan zijn: U mag het zeggen, uw keuzevrijheid is fundamenteel?'

Spoiler: rechtsfilosoof Andreas Kinneging vindt van niet. (*Reformatorisch Dagblad*, 9 november)

'In deze tijden waarin bestuurders soms beticht worden van snoeprejsjes, moet je daarmee wel oppassen. Ik zal het er met de decaan nog eens over hebben, als hij terug is uit het buitenland.'

Vice-decaan Egbert Fortuin wil de faculteitsraadsleden niet zomaar het Geesteswetenschappeninstituut NIMAR in Rabat laten bezoeken. (Faculteitsraadsvergadering, 9 november)

Kamerleden: 'Dit is foute boel'

Onderwijswoordvoerders zijn kritisch over studievoorschot Leiden

Tweede Kamerleden maken zich zorgen over hoe de voorinvestering van het studievoorschot in Leiden verloopt. Vooral de faculteitsraden hebben te weinig invloed op de verdeling van het geld en het instemmingsrecht functioneert nog niet goed.

DOOR VINCENT BONGERS Het schrappen van de basisbeurs levert geld op dat gebruikt moet worden om te investeren in beter onderwijs, maar het duurt nog een tijd voordat het ministerie dat kan uitgeven: pas in 2018 komt er geld uit Den Haag.

De universiteiten kregen de opdracht tot die tijd de hoge bedragen voor te schieten. In Leiden gaat het om tien miljoen euro in 2016-2017. Het grootste deel hiervan wordt door de faculteiten uitgegeven.

Om te zorgen dat het geld ook echt aan beter onderwijs besteed wordt, hebben de universiteitsraad en de faculteitsraden instemmings-

recht op hoofdlijnen van de begroting gekregen.

Twee weken geleden publiceerde *Mare* een artikel waaruit bleek dat er ook geld gaat naar bijvoorbeeld huisvesting, en dat niet alle faculteitsraden op tijd bij de verdeling van het geld betrokken worden. Ook staan ze onder tijdsdruk om in te stemmen met een begroting waar nog twijfels over zijn.

'Dit is foute boel', zegt Jasper van Dijk van de SP.

'Het idee van dit schuldenstelsel, want dat is het, is dat het geld geïnvesteerd wordt in de verbetering van onderwijs. En dat studenten ook bepalen waar het geld heen gaat.

'Dit is een zwak en gevoelig punt in Leiden. Vorig jaar werd al het instemmingsrecht afgepakt van de faculteit Sociale Wetenschappen.

'Ik heb rector magnificus Carel Stolker daar toen nog over gesproken. Het is een aardige kerel hoor, maar hij veegt wel de inspraak van studenten van tafel.

'Nu wordt er alweer gerommeld

met belangrijke rechten van studenten en medewerkers.'

'Dit is zorgelijk en niet juist', zegt Paul van Meenen van D66 over de ontwikkelingen in Leiden.

'De medezeggenschap heeft er niets aan als een bestuur een telefoonboek met cijfers aan de raad voorlegt, zoals dat bij de Haagse faculteit is gebeurd. Dan is er geen beginnen aan.

'Het moet voor studenten en medewerkers duidelijk zijn waar het geld heen gaat, en wat de afwegingen zijn. Het mag niet zo zijn dat je een blok beton op de tafel krijgt gestort met het verzoek: "Stem hier maar mee in."

Van Meenen: 'Begroten is een continu proces. De medezeggenschap moet het hele jaar door veel meer betrokken zijn bij het financiële beleid. Studenten en docenten weten vaak heel goed waar het geld heen moet, maak daar dan gebruik van als bestuur.'

Maar de medezeggenschap moet ook meer van zich afbijten, aldus Van Meenen: 'Als je als student of

medewerker het verhaal van het bestuur niet snapt, zeg dan "nee" tegen de begroting. Stem dan niet in. Stap naar een geschillencommissie. Die krijgen haast nooit een zaak voorgelegd, maar een oordeel van buiten kan juist heel verfrissend werken. Dat is ook helemaal niet erg. En het scheidt duidelijkheid.'

De medezeggenschap is een beetje braaf in Leiden. 'Maar je mag er best wel eens hard ingaan. Het mag best een beetje schuren. Want zonder wrijving geen glans.'

'De raden mogen niet onder tijdsdruk worden gezet', stelt Michel Rog van het CDA. Net als Van Meenen vindt hij dat de raadsleden op hun strepen moeten staan.

'Het is zorgelijk dat de samenwerking nog niet altijd goed verloopt. Maar het moet van twee kanten komen. Het bestuur moet goed informeren, maar de medezeggenschap moet er ook voor zorgen dat ze er dicht boven op zitten.'

'De bestuurders in Leiden zijn prima mensen', aldus Van Meenen.

'Al is het wel een beetje van "we moeten de medezeggenschap niet al teveel laten meedenken."

Van Meenen vindt niet dat de politiek moet ingrijpen. 'De Kamer heeft dit niet heel strak willen vastleggen, juist omdat de besturen en medezeggenschapsorganen dit zelf goed moeten regelen.

Dit is mijn ideaalbeeld, maar als blijkt dat het niet functioneert, en we moeten deze processen echt nog wat tijd geven, dan moeten we in de Tweede Kamer kijken of we zaken toch wat meer vastleggen. Maar dat is eigenlijk het laatste dat ik wil.'

Daar is Rog het mee eens: 'Maar het is ook nog oefenen. Dit proces is nieuw. Leiden moet nu aan de bak. Ik ga er van uit dat er geen politieke inmenging nodig is om het op orde te krijgen.'

Van Dijk ziet dat anders: 'Ik ga in het debat over de begroting van het hoger onderwijs zeker vragen hierover aan de minister stellen.'

'Bussemaker moet optreden tegen instellingen waar het instemmingsrecht niet functioneert.'

Studente criminologie Angelica Askamp (links) doet mee aan *Oh Oh Daar gaan we weer*. Foto's RTL.

'Ook slimme mensen gaan los'

Voor het vervolg van de hitshow *Oh Oh Cherso* uit 2009, stuurde RTL een nieuwe groep Haagse soapies op vakantie, deze keer naar Mallorca.

In *Oh Oh Daar gaan we weer* worden ze 24/7 in de gaten gehouden door al dan niet verborgen camera's, terwijl ze daar werken en feesten. Leidse studente Angelica Askamp, oftewel Angie, deed mee. 'Wat ik doe, doet de rechter ook. Het enige verschil is dat ik ermee op televisie kom.'

'Het viel me erg mee!' zegt ze over de eerste aflevering. 'Je weet natuurlijk nooit wat ze in de montage doen, en hoe je overkomt. Maar ik doe niet aan spijt, je bent overal zelf bij.'

De half-Spaanse Angelica doet nu een pre-master en begint in februari aan haar master Forensische Criminologie. Ze is de enige hoogopgeleide van de groep. Niet dat het iets uitmaakte, zegt ze. 'Soms zei ik wel iets en dan zeiden ze: 'komt

mevrouw Universiteit hoor!' Maar verder niet.' Lachend: 'Ze kunnen alleen de naam van mijn studie nog steeds niet uitspreken. Maar ik oordeel niet. Ik vind niet dat het niveau waarop je studeert zegt hoe slim je bent.'

'Ik vind het wel leuk om te laten zien dat mensen van de universiteit ook los kunnen gaan. Het lijkt door die shows net alsof alle mensen die dat doen dom zijn. Ik wil laten zien dat dat niet zo is.'

Ze wil na haar studie werken bij de recherche. Is ze niet bang dat de show haar toekomstige carrière negatief beïnvloedt? 'Dat zou ik echt oneerlijk vinden. Dat feesten doe ik privé, dat heeft niks te maken met hoe goed ik in mijn werk zou zijn.'

Tegen een eigen realityshow, zoals haar voorganger Samantha de Jong (beter bekend als Barbie), zou ze geen nee zeggen. 'Mijn grootste droom is beroemd worden. Ik hou ook van zingen, dansen en acteren. Mijn andere droom is de recherche, maar misschien kan ik dat wel com-

bineren. Dat doen Peter R. de Vries en John van de Heuvel toch ook?'

Oh Oh Daar gaan we weer is elke dinsdag om 20.30 te zien op RTL 5. **AK**

Universiteit wil xtc-voorlichting

De Universiteit Leiden werkt achter de schermen samen met het Trimbos-instituut aan een voorlichtingscampagne voor studenten over xtc. De aanleiding is een onderzoek van het instituut waaruit blijkt dat hoogopgeleide jongeren bovengemiddeld vaak gebruik maken van de drug.

Dat schrijft het *Leidsch Dagblad*. Studenten gebruiken meer dan hun laagopgeleide leeftijdsgenoten. Zes keer zoveel zelfs, als het gaat om jongeren die het afgelopen jaar een pilletje slikten.

Waar 0,8 procent van de mbo'ers zich eraan waagden, slikten 5,1 procent van universitaire studenten dit jaar een pilletje.

Het percentage studenten dat zegt 'ooit' xtc genomen te hebben, ligt uiteraard hoger: 3,8 procent en 9,8 procent respectievelijk.

Dat zijn de landelijke cijfers van het Trimbos, maar onder de universiteiten lopen de cijfers nogal uiteen. Zo bleek uit onderzoek van de Erasmus Universiteit in Rotterdam dat drie op de tien studenten weleens een pilletje hebben geslikt. Hoeveel er in Leiden geslikt wordt, is onduidelijk, maar de Universiteit Leiden denkt na over maatregelen. Een soort 'voorlichtingsmodule', gemaakt in samenwerking met het Trimbos-instituut, meldt een woordvoerder in het *Leidsch Dagblad*.

Die krant voert ook de Leidse studentpsycholoog Emile Dingjan op. Zijn inschatting is dat de werkelijke cijfers van drugsgebruik onder studenten veel hoger liggen dan het Trimbos-rapport suggereert: 'Ga er maar vanuit dat 75 tot 80 procent van de studentpopulatie weleens xtc heeft gebruikt'. **AK**

Hulp voor commissies

Het Interstedelijk Studenten Overleg (ISO) lanceerde afgelopen week een document met handvatten voor opleidingscommissies. Met de invoering van de Wet Versterking Bestuurskracht worden die namelijk een stuk belangrijker in de medezeggenschap van het hoger onderwijs.

Opleidingscommissies moeten voor september 2017 wel een huiselijk reglement opstellen. De handvatten van het ISO helpen een handje. Er staan voorbeeldteksten in voor zo'n reglement: algemene bepalingen, afkortingen, definities, functiebeschrijvingen en jaarplanningen, maar ook beschrijvingen van taken, rechten en procedures.

De handvatten zijn te vinden op

www.iso.nl. Het document werd gepubliceerd tijdens een conferentie van de Onderwijsinspectie over opleidingscommissies in het hoger onderwijs, afgelopen vrijdag in Amersfoort.

Twee maanden geleden kwam de Onderwijsinspectie samen met het ISO en studentenvakbond LSVb al met de website www.opleidingscommissies.nl. Daarop worden voorbeelddocumenten en ervaringen gedeeld. De inspectie droeg het beheer van die website tijdens de conferentie over aan de twee studentenorganisaties. De Onderwijsinspectie onderzoekt intussen de huidige positie van de commissies. Het resultaat daarvan wordt in december aan onderwijsminister Jet Bussemaker voorgelegd. **MVV**

Achtergrond

‘Die buitenlander’ met zijn vondst

Onderzoeker ontdekt zes nieuwe werken van Katsushika Hokusai

Ze hingen er allang, maar Matthi Forrer ontdekte ze: zes aquarellen van de Japanse kunstenaar Katsushika Hokusai. Japanse kunsthistorici zijn boos, of betwijfelen de vondst. ‘Ze denken toch: dit is onze Hokusai.’

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN Tienduizenden bezoekers hebben langs de schilderijen gelopen, zonder te weten dat ze eigenlijk van de wereldberoemde Katsushika Hokusai (1760-1849) waren, die hier het meest bekend is van zijn prentontwerp *De grote golf bij Kanagawa*. Dr. Matthi Forrer deed de ontdekking en haalde daarmee in Japan alle voorpagina's.

Twaalf jaar hingen ze in het Sieboldhuis, toegeschreven aan de schilder Kawahara Keiga. Maar eigenlijk wist niemand van wie de ongesigneerde kunststukken waren. ‘Ik dacht dat ze wel van een Westerse schilder moesten zijn, door het gebruik van perspectief’, zegt Matthi Forrer, die als senior onderzoeker verbonden is aan het Museum Volkenkunde, waar de werken nu in het depot liggen.

Dat bleek anders. In een archief in Duitsland vond de onderzoeker een inventarislijst van de Sieboldcollectie. Daarop stonden schilderijen nummer 88 tot en met 93 beschreven: aangezichten van Edo (het toenmalige Tokio), geschilderd door Hokusai, in Westerse stijl. ‘Ik dacht: die schilderijen ken ik. Het was dus gelukkig toeval: omdat ik de collectie in Leiden zo goed ken kon ik die link leggen. Ik heb die schilderijen altijd scheef bekeken, maar nu denk ik: dat kan niet anders dan een Hokusai zijn.’

Hij deed zijn bevindingen twee jaar geleden, maar wachtte ‘voor de impact’ met de onthulling tot hij ze kon presenteren op een driejaarlijks congres in Nagasaki, een stad in het zuiden van Japan die een sterke historische relatie heeft met Nederland en Siebold. ‘Als er in Nederland via Volkenkunde een persberichtje was uitgegaan, had niemand het gelezen. Door de reactie in Japan hebben de grote Nederlandse kranten er ook aandacht aan besteed.’

Bij de conferentie was onder andere de Japanse nationale nieuwszender NHK aanwezig, die het nieuwtje oppikte. ‘En toen stonden de volgende dag opeens alle grote media op de stoep. Het stond in alle kranten.’ Opeens beroemd dus. ‘Nou ja, beroemd, beroemd... ook wel berucht. De Japanse kunsthistorici zijn niet blij. Zij hebben een kritische houding over wat de Westerse archieven zeggen. Ze vinden dat deze stukken nauwelijks te vergelijken zijn met zijn oude werk. En de zijn ook ongesigneerd, dus ze vinden het niet bewezen. Dit maak ik mijn hele carrière al mee, dan nemen ze werk van mij over zonder mij in de bibliografie te noemen, bijvoorbeeld. Ze zien het toch als “hun” Hokusai.’

‘Ik ben wel zeker dat het echte Hokusais zijn. Ze zijn niet gesigneerd, omdat in de tijd van Siebold maar één Japanse schilder werk mocht maken voor de Nederlanders. Die moest hij dan van tevoren aan de autoriteiten laten zien. Hokusai mocht zijn werk dus niet aan Siebold geven. Dat weet men in Japan niet echt, maar

Een van de zes werken van Katsushika Hokusai, die ten onrechte waren toegeschreven aan de schilder Kawahara Keiga.

is cruciaal. Waarschijnlijk hebben ze elkaar eens ontmoet en heeft Siebold hem verteld over het Westerse gebruik van perspectief. Hokusai moet toen gedacht hebben: ‘Dat kan ik ook.’ Daarna heeft hij de schilderijen aan hem gegeven.’

Alsnog is er flink kritiek. ‘Japanners denken toch: dit is onze Hokusai. Op internetfora hebben mensen kritiek omdat “die buitenlander” zo’n ontdekking doet.’ Hij wordt ook positief benaderd. ‘Een vrouw die me op straat herkende en een foto wilde, bijvoorbeeld. En ik kreeg korting in een antiekzaak omdat de verkoper me op televisie had gezien. Maar ik ben hier in Japan dan ook erg herkenbaar, met mijn hoed, lange haar, en grote neus.’

Museum Volkenkunde onderzoekt nu of en wanneer de werken kunnen worden tentoongesteld. Ze doen onderzoek naar de lichtgevoeligheid. Niet nodig, zegt Forrer. ‘Vier van de vijf schilderijen hebben al zo lang in het Sieboldhuis gehangen. Als er schade aan zou komen door licht, is dat allang gebeurd.’

Volkenkunde-conservator Daan Kok zegt dat het museum het lichtonderzoek altijd doet bij nieuwe tentoonstellingen, ongeacht of ze al eerder ergens hingen. ‘We hebben de verantwoordelijkheid het erfgoed zorgvuldig te beheren, en die moeten wij nemen.’

Advertenties

Heb je een kamer gevonden in Leiden?

Schrijf je in slechts 2 minuten bij de gemeente in.

www.leiden.nl/ikwordleidenaar

Advertenties

de **Kattekop**
kinderdagverblijf

2016 REGIO AWARD WINNAAR ZUID HOLLAND*

Ouders beoordeelden het dagverblijf in een onafhankelijk onderzoek met een **9.3** 268 reviews

Al ruim 35 jaar hét kinderdagverblijf exclusief voor medewerkers en studenten van de Universiteit Leiden en gelieerde instellingen. Op loopafstand van station Leiden C.S. Open van 07.30 uur – 18.30 uur.

Meer informatie
www.dekattetekop.nl | tel. 071 517 6363

*reviewplatform Opiness.nl

VAKANTIE IS...
SPIERPIJN VAN
HET LACHEN
WIELEWAAL
Maak jij het mogelijk?
www.wielewaal.nl/vrijwilligers

Help Alzheimer overwinnen. Dan hoeft niemand zichzelf te verliezen.
www.alzheimer-nederland.nl

Een wildlife ranger in Kenia markeert onderschepte slachttanden van olifanten, die door stropers zijn buitgemaakt.

Eerlijk delen met de dieren

Wat als we de helft van de aarde teruggeven aan de natuur?

Het debat over natuurbehoud is opgeblazen nadat een belangrijke bioloog het idee opperde om de halve aarde te reserveren voor de niet-mensen. Onhaalbaar, koloniaal en fascistisch, schamperden critici. Maar antropologe Helen Kopnina geeft tegengas: 'De *elephant in the room* is een dode olifant.'

DOOR BART BRAUN Edward Wilson is een van de *éminences grises* van de biologie. Hij beschreef een relatie tussen het oppervlak van het gebied en het aantal soorten dat er voorkomt, en was een pionier in de biologie van supersociale insecten als mieren en bijen. Hij heeft een hele stapel populair-wetenschappelijke boeken geschreven, waaronder twee Pulitzerprijs-winnaars. Hij heeft een enorme status in de biologie; een soort Richard Feynman maar dan niet dood. Als Wilson iets zegt, dan nemen mensen daar op z'n minst kennis van.

Dit jaar zei Wilson iets ambitieus. Zijn boek *Half-Earth* (vorige maand in het Nederlands verschenen als *De halve aarde*) beschrijft een bekend probleem: de mensheid roeit plant- en diersoorten uit, als een reusachtige meteoriet in *slow motion*. Omdat we niet-werkende hoofdpijnmedicijnen uit hun hoorns willen halen, omdat we hun leefgebied slopen, omdat we nieuwe soorten introduceren die de oude opeten of wegconcurreren. Dat roept een doembeeld op: een aarde met alleen onze landbouwgewassen en sierplanten, onze huisdieren, wat schimmels, zeeën vol kwalen en verder vooral heel veel mensen.

Het Anthropocene, het huidige geologische tijdperk waarin de mensen de dominante invloed op de planeet zijn, gaat volgens Wilson langzaam een nieuwe fase in: het *Eremocene* – het tijdperk van de eenzaamheid.

Wat we zouden moeten doen, stelt hij, is een stuk van de aarde apart zetten voor de natuur. Als we de juiste stukken kiezen zou de helft van de planeet genoeg zijn om

nog 80 procent van alle soorten te behouden.

Dat moeten we niet alleen doen omdat Wilson dol is op plantjes en kevertjes, maar uit welbegrepen eigenbelang. Zo'n driekwart van onze populairste medicijnen komt oorspronkelijk uit de natuur; die hadden we niet willen missen. Als er een nieuw plaaginsect opduikt dat onze oogsten kaalvreet, wil je natuurlijke vijanden kunnen inzetten om het te bestrijden. Wilde bijen dragen meer bij aan het bestuiven van onze oogsten dan tamme. De huidige ontbossing verergert het toch al zo lastige klimaatprobleem, dus die zouden we moeten omkeren.

'Mensen begrijpen doelen', schrijft Wilson. 'Ze hebben een overwinning nodig, niet alleen nieuws dat er langzaam vooruitgang wordt geboekt. Het ligt in de menselijke aard om naar een einddoel te verlangen, een prestatie die zorgt dat we onze angsten achter ons kunnen laten. Het is ook onze aard om grootse doelen te kiezen, die weliswaar moeilijk te bereiken zijn, maar ook alles op de kop zetten en van algemeen nut zijn. Tegen de stroom in opkomen voor al het leven, dat zou de nobelste soort menselijkheid zijn.'

Dan is er nog wel wat werk aan de winkel. Op dit moment is zo'n vijftien procent van het landoppervlak en vier procent van de oceanen beschermd natuurgebied. Over welke gebieden daar bij moeten komen heeft Wilson wel een idee, én dat ze allemaal op een of andere manier aan elkaar moeten worden geknoopt. Alleen: hoe je dat politiek voor elkaar krijgt, roert hij in zijn boek nauwelijks aan.

Mede daardoor kreeg de bioloog al gauw de wind van voren. Vooral van cultureel antropologen: 'natuur' en natuurbescherming zijn vooral westerse ideeën, maar veel van te beschermen natuur ligt in niet-westerse landen. Landen waar een groot deel van de bevolking straatarm is. En juist de mensen in en om de natuurgebieden behoren vaker tot de oorspronkelijke bewoners van die landen, meestal nog gemarginaliseerder dan de gewone armen.

Oftewel: het geïndustrialiseerde noorden sloop haar eigen natuur, en komt daarna de mensen in het arme zuiden vertellen dat dat niet hoort. Het oerwoud wordt omgezaagd omdat de stedelingen graag goedkope palmolie, soja of cassave willen, maar de oerwoudbewoners mogen geen vogels meer schieten omdat dat bedreigde diersoorten zijn. Met name de Wageningse onderzoekers Bram Büscher en Robert Fletcher waren fel in hun kritiek: 'Wilson's plan behelst het met dwang verplaatsen van een

'Het probleem met "de wildernis" is niet dat het een elitair verzinsel is, maar dat ze wordt vernietigd'

drastisch ingekrompen menselijke populatie naar de steeds drukker steden, waar ze steeds technocratischer bestuurd worden. Hoe zo'n wereldwijd programma van natuurbehouds-*Lebensraum* uitgevoerd moet worden, laat hij aan de fantasie van de lezer over', schreven ze op ideeënsite Aeon.co.

'Ik ben, denk ik, de enige antropoloog die natuurbehoud niet koloniaal vindt', zegt onderzoeker Helen Kopnina op haar Leidse werkkamer. 'Mijn collega's hebben het al heel gauw over de arme gemeenschappen, en de term fascisme valt al snel. Er is geen debat, maar een morele heksenjacht waarin elke natuurbescherming met de grond gelijk gemaakt wordt. Zo is er geen ruimte voor ook maar een millimeter meer aarde voor de natuur.'

In een artikel in *Biological Conservation* geeft ze tegenwicht aan de critici van Wilson. Je kan wel doen alsof de scheiding tussen 'mensen' en 'natuur' een westerse uitvinding is, maar de verschillende belangen wringen wel.

'Als de mensen een snelweg aanleggen en miljoenen dieren doodrijden, is dat dan de "natuur" die zichzelf verstoort? Het probleem met "de wildernis" is niet dat het een verzinsel van elitair westerse milieubeschermers is. Het probleem is dat ze wordt vernietigd. De grote oorlog in natuurbehoud is niet die tussen kolonialistische elites en een groep arme individuen die uit wanhoop tot de jacht zijn gedwongen.

'Het gaat tussen goed georganiseerde en zwaar bewapende stropers, met helikopters en zware wapens, vaak als onderdeel van een internationaal kartel, tegen mensen die niet-mensen proberen te beschermen(...) Het verplaatsen van wat arme dorpjes wordt gezien als een gruwel, maar het uitroeien van complete soorten wordt genegeerd. *The elephant in the room is the dead elephant.*'

Oftewel: een halve aarde voor de natuur is niet alleen in het belang van de mensen. Zelfs als het tegen de belangen van mensen ingaat, dan zijn er ook nog de belangen van de individuele organismen en soorten die erdoor worden beschermd.

Kopnina: 'Ik ben het met Wilsons critici eens dat het meeste kwaad komt van grote bedrijven en industriële ontwikkeling. Mijn eigen onderzoek gaat grotendeels over overconsumptie in het Westen. Maar dat betekent nog niet dat alle arme mensen die op *bushmeat* jagen geen impact hebben.'

'In het huidige morele en politieke klimaat is er geen enkele manier om Wilsons plan uit te voeren. Zijn boek is hooguit interessant omdat het een ethische discussie opent. Zonder politieke en juridische veranderingen zal het blijven bij stukjes als het mijne in de wetenschappelijke vakpers.'

'We willen niet alleen sociale, maar ook ecologische rechtvaardigheid. Het is cruciaal dat er voorstanders en vertegenwoordigers van de belangen van de natuur komen. Slaven en vrouwen worden onderdrukt, maar ze kunnen in elk geval praten. De rest niet; pas als er ook iemand daarvoor spreekt, kun je gaan praten over een halve aarde.'

Edward Wilson, *De halve aarde – het gevecht om het leven van onze planeet*. Amsterdam University Press, 236 blz. € 19,95

Babytranen

De hersenen van volwassen vrouwen reageren heftiger op babytranen dan op die van volwassenen. Pedagoge Madelon Riem beschrijft in *Social Neuroscience* een experiment met 49 studentes, allen kinderloos, die de MRI-scanner ingingen. Daar kregen ze plaatjes te zien van baby's en van volwassenen, die al dan niet aan het huilen waren.

Tranen lokken een reactie uit in de hersenen, vooral in de zogeheten visuele cortex. Bij babytranen was dat effect veel duidelijker dan bij die van volwassenen. Dat is eigenlijk wel gek, want baby's en volwassenen huilen anders, en om andere redenen. Je zou best kunnen denken dat grote-mensentranen een belangrijkere rol spelen in het communiceren van geestelijke nood dan die van kindjes.

Werkte dat ook zo bij mannen, of bij vrouwen die wél kinderen hebben gehad? Dat mag je in elk geval niet zomaar aannemen, schrijven Riem en co. Ook is hun hypothese dat baby's tranen laten om een eventuele negatieve reactie op hun lawaaiige gehuil te dempen, is met dit experiment nog niet bewezen of onderuitgehaald.

Chinezen

Niet-westerse migranten in Noord-Europese landen hebben vaak een licht tekort aan vitamine D. Dat komt onder meer doordat je die vitamine aanmaakt onder invloed van zonlicht. Lichte huiden doen dat beter dan donkere, en het bedekken van je huid helpt ook niet. Wat nog nooit was onderzocht, is of dit probleem ook voorkomt onder mensen van Chinese afkomst. Chinezen zijn niet heel donker, ze kleden zich grofweg even bedekkend als Nederlanders, en komen ook ongeveer evenveel buiten.

Toch komen ze vitamine D tekort, blijkt nu uit een studie van onder meer Leidse onderzoekers van de LUMC-afdeling Public Health. Bijna een kwart van alle mannen en vrouwen kwam niet aan de grens van de Nederlandse Gezondheidsraad. Bijna tien procent van de onderzochte Chinezen zat zelfs onder de 25 nanomol per liter; 30 geldt als een ondergrens waaronder de Engelse ziekte (rachitis) een serieus risico wordt. De adviezen van de Gezondheidsraad om niet-westerse migranten aan de vitamine-D-pillen te zetten, zouden ook voor Chinezen moeten gelden, schrijven de onderzoekers in *The Journal of Steroid Biochemistry and Molecular Biology*.

Platwormpenis

Nieuw ontdekt: *Marionfyfea adventor*, een platwormpje dat onder stenen en planken leeft. Ze lijkt op een bloedzuiger, maar biologisch gezien is het verschil tussen ringwormen als bloedzuigers en platwormen stukken groter dan het verschil tussen u en een drieteenmeeuw. Naturalis-bioloog Ronald Sluys en een Britse collega beschrijven het diertje in het *Journal of Natural History*.

De adventors zijn ongeveer een centimeter lang en een millimeter dik, hebben een stuk of tachtig primitieve oogjes, en komen voor in Nederland, Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk.

De combinatie van een naar binnen geschoven penis en de aanwezigheid van een soort prostaatvingers, die vermoedelijk ook een rol spelen bij de seks, zijn uniek voor het geslacht *Marionfyfea*. Beetje gek, wel: de enige andere worm van dat geslacht komt uit Nieuw-Zeeland. Vermoedelijk is dit wormpje via de handel in gekweekte planten en boompjes naar Europa gekomen, vermoeden de auteurs. Is de verspreiding van de vermoedelijke exoot een probleem? Vooralsnog weten de wormkenner nog niet eens wat het beestje eet, dus doen ze daar geen uitspraak over.

Achtergrond

Prachtig, zo'n fluitconcert

De opkomst en ondergang van Hans Janmaat

Verkiezingen 1998: Hans Janmaat heeft net gehoord dat de Centrumdemocraten niet terugkeren in de Tweede Kamer. Foto Marcel van den Bergh/HH

Hans Janmaat werd beschimpt, beledigd, getreiterd en genegeerd. Het leek hem niet te deren, schrijft historicus Jan de Vetten in zijn proefschrift over de extreemrechtse politicus. 'Ik heb geen collega's, maar 149 tegenstanders.'

DOOR VINCENT BONGERS 'Wij kunnen u niet beschermen, u kunt maar beter gaan', zegt de politie tegen iets van zestig leden van de Centruumpartij (CP) en Centrumdemocraten (CD) die op zaterdag 29 maart 1986 in hotel Cosmopolite in het dorpje Kedichem zijn samengekomen. De vertegenwoordigers van de twee extreemrechtse partijen praten daar over een mogelijke samenwerking. Hans Janmaat, die uit de CP is gegooid en nu leider is van de CD, is de bekendste aanwezige. De vergaderplek is tot op het laatst geheim gehouden om te voorkomen dat de bijeenkomst wordt verstoord.

Tevergeefs. Honderden antifascisten bestormen het hotel. Ramen sneuvelen, er vliegen stenen en rookbommen naar binnen. Al snel staat het pand in brand. Wanneer Janmaat, zijn latere echtgenote Wil Schuurman en een tiental anderen naar boven vluchten, zitten ze als ratten in de val: de rook komt al door de vloer omhoog. Hun enige uitweg is het balkon van het hotel dat enkele meters lager ligt. 'We moeten lakens aan elkaar knopen', schrijft Janmaat in zijn niet-gepubliceerde autobiografie *De vrouw van de secretaris* over de ontsnapping uit de vuurzee. 'Dan laat ik me zakken en vang ik de rest op.'

Janmaat slaagt erin om naar beneden te klimmen. Nog twee personen brengen zichzelf op deze manier in veiligheid. Dan volgt Schuur-

man, maar ze laat zich twee meter boven het balkon vallen en landt op een scherf van een gesprongen ruit. 'Het been bloedt zeer ernstig, lijkt bijna geheel doorgesneden aan een kant', aldus Janmaat. Door het ongeluk zal Schuurman haar been verliezen.

Als hij het woord neemt, verlaten parlementariërs de Tweede Kamer...

Historicus Jan de Vetten beschrijft dit dramatische voorval in zijn proefschrift *In de ban van goed en fout*. Daarin analyseert hij hoe de CP en later de CD in de jaren tachtig en negentig werden bestreden. Anders dan nu het geval is, werden radicaal rechtse partijen, die in de jaren 80 en 90 nog als extreemrechts en fascistisch werden omschreven, keihard aangepakt: in de rechtszaal, de media, op straat en in de Tweede Kamer. Ze zijn 'fout', zo luidt de consensus.

Geert Wilders staat weliswaar ook voor de rechter en wordt bevestigd, maar toch is de PVV breder geaccepteerd dan de CP en de CD dat ooit waren. Zeker in het parlement. Maar ook al wordt Janmaat vanaf het begin van zijn politieke carrière beledigd en beschimpt, het lijkt hem niet te deren.

Op donderdag 16 september 1982 is hij beëdigd als Tweede Kamerlid voor de Centruumpartij (CP). Hij vormt een eenmansfractie. Buiten staan er zo'n duizend demonstranten. Ze scanderen leuzen als 'Janmaat rassenaar' en 'CP, weg ermee' en gooien met eieren. Eenmaal binnen kan Janmaat het niet laten om te provoceren. Hij gaat voor het

raam staan van het Kamerrestaurant en heft het glas op de schreeuwende menigte.

Na de ceremonie verlaat Janmaat de uitgang van de Ridderzaal. 'Op het moment dat ik zichtbaar word, breekt er een geweldig fluitconcert los. Dat is mooi, denk ik. Het lijkt wel een voetbalstadion, waar de tegenstander wordt uitgefloten, die daardoor in zijn motivatie wordt gesterkt om ze eens een lesje te leren.'

Ook de houding van de andere parlementariërs draagt daartoe bij. Felicitaties krijgt hij nauwelijks, uitgestoken handen worden genegeerd. 'Ik heb geen collega's maar 149 tegenstanders die ons land willen afbreken.' Een dag na de verkiezingen van een week eerder hebben alle partijen een verklaring getekend waarin zij zich verzetten tegen toetreding van de CP. De partij wordt overigens niet met naam genoemd, maar in de tekst staat een oproep 'tot waakzaamheid tegen stromingen die klaarblijkelijk discriminatie en racisme in onze samenleving aanvaardbaar achten.'

De PvdA wil de CP negeren en isoleren. De VVD besluit in eerste instantie Janmaat zakelijk te benaderen 'als hij tenminste geen onzin praatte'. Het CDA ziet niets in een boycot, dat maakt van Janmaat alleen maar een martelaar. Al snel komt er een informele afspraak tussen de partijen om de CP zoveel mogelijk te negeren: een officieus *cordon sanitaire*.

Als Janmaat het woord neemt in de Tweede Kamer verlaten de andere parlementariërs de zaal. Gedurende dertien jaar staat hij tot zijn grote frustratie vaak voor een lege zaal.

Als de CP in 1983 bij de gemeenteraadsverkiezingen fors wint in Almere gaat er weer een schok

door de Kamer. De partij moet nu toch echt actief bestreden worden. Het is de VVD die het voortouw neemt. Partijvoorzitter Jan Kamminga vindt dat 'het masker van de Centruumpartij' moet worden afgetrokken. Een aantal keer wordt er 'racismeoverleg' gevoerd tussen de partijen. Janmaat wordt niet langer alleen maar genegeerd, maar tot echte debatten komt het nauwelijks.

Achter de schermen wordt de partij meedogenloos aangepakt. Zo lukt het bijvoorbeeld niet om een werkplek te vinden voor Schuurman, die inmiddels in een de rolstoel zit en bij de partij betrokken is als fractiemedewerker. Sterker nog: de CD krijgt zelfs een werkplek op zolder. Elke dag moet zij naar boven worden gedragen.

...dertien jaar spreekt hij voor een lege zaal

Maar Janmaat gebruikt zelfs ook grof geschut. Zo stuurt hij door de jaren heen hatelijke brieven naar ernstig zieke Kamerleden. PvdA'er Jan Schaeffer krijgt een brief als hij in het ziekenhuis ligt: 'Dat u onwel bent geworden is eenvoudig te verklaren. Wie zou, met het door u gevoerde beleid, nog in uw schoenen willen staan?' Ook VVD'er Broos van Erp, die aan leverkanker lijdt, krijgt haatpost. Janmaat verwijst naar standpunten die Van Erp eerder heeft ingenomen: 'Op het eind van u leven wilt u geen afstand daarvan nemen en kiest u voor hienlikerij. Dat is jammer.'

Bij de verkiezingen in 1986 haalt de CP, en Janmaats nieuwe partij Centrumdemocraten (CD) geen zetel in de Kamer. Vier jaar later

keert hij wel weer terug in de Kamer. De andere partijen twifelen dan nog steeds over hoe ze de CD aan gaan pakken. Maar de lompheid van Janmaat geeft de doorslag. Als PvdA-minister Ien Dales in 1994 plots overlijdt, haalt hij hard uit: 'Ik zal er geen traan om laten, ik hoop dat de hele PvdA haar spoedig volgt.' Ook zou hij antisemitische uitspraken in opinieblad *Elsevier* hebben gedaan over CDA-minister Ernst Hirsch-Ballin, die een Joodse vader had. De fractievoorzitters van alle partijen tekenen een verklaring dat ze niet meer op Janmaat reageren. Veel later blijkt overigens dat hij de gewraakte opmerkingen helemaal niet heeft gemaakt, aldus De Vetten. Bij de verkiezingen in datzelfde jaar haalt de CD overigens drie zetels.

Janmaat staat ook regelmatig voor de rechter voor gemaakte uitspraken. In de jaren negentig wordt hij twee keer veroordeeld. Mede omdat de wetgeving met betrekking tot discriminatie wordt aangescherpt en er vanuit de overheid gericht beleid komt om rechtsextremisme te bestrijden.

In 1996 bij een demonstratie in Zwolle zegt hij dat 'als de CD aan de macht komt, schaffen we de multiculturele samenleving af'. En hij spreekt de leus 'vol is vol' uit. Janmaat wordt voor deze uitspraken vervolgd. Hij gaat niet naar de zitting van de rechtbank in Zwolle; de zaak is immers 'flauwekul'. Opvallend is dat de officier van justitie spreekt van op versluierde wijze doen van discriminerende uitspraken. Dat deden de verdachten met opzet om vervolging te ontlopen, is de redenering. De rechter vindt dat Janmaat met de uitspraken aanzet tot discriminatie en legt een straf op van vier weken cel, waarvan twee voorwaardelijk - hoger dan de eis van de officier. Er komt kritiek op het vonnis, onder andere van (toen nog) *Elsevier*-columnist Pim Fortuyn. Die schrijft dat politie en justitie hun best doen om Janmaat te 'treiteren, en hem voor elk wisselwase voor de rechter te dagen'. Ook stelt hij dat Nederland inderdaad 'barstensvol' is.

Politicooloog Meindert Fenneema vindt dat de 'weg open is voor de gedachtenpolitie' als rechters gaan beoordelen wat mensen bedoelen met hun uitspraken. Maar ook juristen zetten vraagtekens bij het vonnis. Zo is het maar twijfelachtig of het afschaffen van de multiculturele samenleving ook echt inhoudt dat etnische minderheden en vluchtelingen het land moeten worden uitgezet. In hoger beroep wordt de straf omgezet tot een voorwaardelijke celstraf en een boete van 7500 gulden.

De CD verdwijnt in 1998 uit de Kamer en implodeert. Janmaat blijft vechten tegen de vonnissen die tegen hem zijn uitgesproken in 'politieke processen'. Als hij in 2002 overlijdt loopt er nog steeds een procedure. Hij heeft namelijk een herzieningsverzoek ingediend bij de Hoge Raad waarin hij verwijst naar een uitspraak van Jan Peter Balkenende in een artikel in *NRC Handelsblad* waarin de CDA-leider zegt dat de 'multiculturele samenleving niet iets is om naar te streven'. Maar Janmaats claim dat zijn ideeën inmiddels gemeengoed zijn geworden levert niets op.

Jan de Vetten,
In de ban van goed en fout.
Bert Bakker, 352 pgs. €22,95

Achtergrond

Links: 'Stilleven van een dode haas, patrijzen en andere vogels' door Jan Weenix. Rechts: 'Stilleven van jachtbuitdoor' door Jan Baptiste Govaerts.

Liefde is... een haas cadeau doen

De jacht is overal, blijkt uit lezingenreeks

Hoe mensen praten over de jacht, zegt veel over hoe ze denken, zegt classica Ineke Sluiter. Samen met een archeoloog, bioloog, pedagoog én psycholoog probeert ze het fenomeen te verklaren. 'Het was altijd al symbolisch geladen.'

DOOR MARLEEN VAN WESEL Heksenjacht, koopjesjacht, talentenjacht. Achter de meisjes aanzitten, dromen naja-gen, ten prooi vallen. De jacht is overal, in metaforen althans. Hoogleraar Griekse taal- en letterkunde Ineke Sluiter startte er deze week een nieuwe lezingenreeks over met als titel: 'De jacht wordt geopend'.

'Door de oude Grieken werd nog veel gejaagd: op hazen, herten, wilde zwijnen en een enkele keer op een leeuw of een beer', vertelt Sluiter. 'Tegenwoordig is jacht toch meer een niche. Tegelijkertijd zie je dat het ook in de oudheid al symbolisch geladen was: jonge mannen konden ermee bewijzen dat ze volwassen waren, jagen hing samen met status en met gevaar, want er werd dus ook gejaagd op enge, wilde dieren.'

Volgende week, in de tweede lezing, vertelt Sluiter over jachtverhalen uit de klassieke oudheid. In de weken daarna vertellen vier wetenschappers vanuit heel andere vakgebieden over het onderwerp: archeologie, gedragsbiologie, opvoeding

en organisatiepsychologie.

In de inleidende lezing afgelopen maandag rekende Sluiter daarom ook maar meteen af met het beeld van 'verkokerde' universiteiten. 'Als er gemopperd wordt op de wetenschap, hoor je vaak dat er niet over de grenzen van vakgebieden heen gekeken wordt. Naar mijn idee weten wetenschappers elkaar juist prima te vinden. Het initiatief daarvoor ligt dan bij henzelf, waar het thuis hoort. Daar hoeft de structuur van universiteiten dus niet voor veranderd te worden.'

Zo ging het ook bij deze lezingenreeks, vertelt Sluiter. 'We zijn best goede onderzoekers, durf ik in alle bescheidenheid te zeggen, en delen een interesse in elkaars werk. We wilden al onze invalshoeken gebruiken om iets te kunnen zeggen over een groot thema. Als eerste dachten we aan: de mens. Dat is wel een héél groot thema, dat samenhangt met zaken als competitie, samenwerking, agressie, man-vrouw-verhoudingen. We moesten focus aanbrengen. Het moest bovendien iets zijn waar een zinnige biologische component bij past, en waarover ook met betrekking tot de prehistorie iets te zeggen valt - zonder de beschikbaarheid van geschreven bronnen, dus.'

De vijf wetenschappers dachten op den duur zelfs over een gezamenlijk populairwetenschappelijk boek over de jacht. 'We wilden ons idee eerst uittesten op een algemeen pu-

bliek. Studium Generale biedt daarvoor een prachtig forum. Daarna kunnen we het nog *finetunen*.' Of daar daadwerkelijk een boek uit voortvloeit, durft Sluiter nog niet te zeggen. 'Na een test kun je natuurlijk ook afzien van een plan.'

In het tweede college, komende maandag, vertelt ze over jachtvertellingen uit de Ilias en de Odyssee. 'Opvallend is dat die vertellingen het eigenlijke verhaal onderbreken. Als je ze goed analyseert, en dat ga ik komend college natuurlijk doen, dan zie je juist heel veel elementen om de diepgang achter het epos te interpreteren,' zegt ze.

Hoe mensen over de jacht praten, terwijl ze het eigenlijk over andere domeinen hebben, zegt veel over hoe mensen denken, volgens Sluiter. 'Ook nu, in de zakenwereld bijvoorbeeld, zijn zulke associaties te vinden. Het recht van de grootste, de sterkste of van de snelste, somt ze op. 'Uit onderzoek kan blijken dat het in werkelijkheid heel anders zit, zonder dat die resultaten de jachtmetafoer weten te ontcrachten.'

Hoogleraar sociale en organisatiepsychologie Naomi Ellemers zal daarvan in het laatste college een aantal voorbeelden behandelen. 'Het kost een grote denkinspanning om je van stereotypen los te denken. Maar het kan wel,' zegt Sluiter.

De jacht gold in de Oudheid trouwens al als liefdesmetafoer. 'De context van de jacht werd ook gebruikt voor achter iemand aanzitten, in wie je erotisch geïnteresseerd bent. Bij de oude Grieken kon dat ook een jonge jongen zijn. Er zijn afbeeldingen bewaard waarop zo'n *lover* een cadeautje aanbiedt aan zijn vriendje: een haas. Zelf gevangen, waarmee die jachtmetafoer nog eens onderstreept werd.'

Hoewel Artemis de godin van de jacht is, zijn er volgens Sluiter geen historische bronnen over jagende vrouwen uit de Griekse oudheid. 'Alleen in mythes werd door vrouwen gejaagd. Maar ja, in mythische verhalen gebeurden zo vaak dingen die in het echt niet zouden kunnen of mogen.'

Of jagen van oudsher, maar ook onder dieren, een typisch mannelijke activiteit is, daarover wordt meer verteld in de colleges van archeoloog Wil Roebroeks en gedragsbioloog Carel ten Cate.

Maretjes

De prijs voor een Maretje bedraagt €9,- per 30 woorden, opgegeven via redactie@mare.leidenuniv.nl uiterlijk t/m maandag 16.00 uur. Maretjes aangeboden voor commerciële doeleinden worden niet geplaatst, evenmin als Maretjes waarin zaken worden aangeboden die de waarde van 4.500 euro te boven gaan.

Doe meer met je kennis! Vrijwilligers gezocht voor één uur per week **bijles en huiswerkbegeleiding** op verschillende locaties of bij de leerling thuis. **Leiden-Noord**, 25 leerlingen **basisonderwijs**, groep 4 t/m 8. **Voortgezet onderwijs**: *Nederlands, brugklas vmbo. *Engels, 4vmbo. *Wiskunde, 2mavo. *Wiskunde, brugklas havo. *Wiskunde, 2vmbo. *Aardrijkskunde, biologie, Engels, 3vmbo-basis. *Wiskunde, Nederlands, brugklas havo-vwo. *Wiskunde, 4vmbo-tl. *Rekenen, 3mbo-ROC. *Biologie, aardrijkskunde, Engels, brugklas vmbo-kader. **Leiden-Zuid**, 13 leerlingen **basisonderwijs**, groep 4 t/m 8. **Voortgezet onderwijs**: *Engels, 2mavo. Onderwijswinkel,

Driftstraat 77, ma, wo en do 15-17u. Tel. 071-5214256. E-mail: hdekoorn@owwleiden.nl.

Gezocht: **student die zelfstandig** kan werken, voor diverse **klusjes in het huishouden**. Tegen **betaling**, op **flexibele tijden**, in het **centrum van Leiden**. Inlichtingen: jsdejong24@gmail.com

Maretjes extra

Maretjes-extra zijn bedoeld voor semi-commerciële instanties. De prijs voor een Maretje-extra is €23,- incl. BTW voor elke vijftientig woorden. U kunt deze advertenties uiterlijk op de vrijdag vóór het verschijnen van Mare opgeven bij Bureau van Vliet B.V., postbus 20, 2040 AA Zandvoort, telefoon 023-571 47 45. E-mail: Zandvoort@bureauvanvliet.com

Academische Agenda

Prof. dr. J.D. Blom zal op vrijdag 11 november een oratie houden bij benoeming tot hoogleraar bij de faculteit Sociale Wetenschappen met als leeropdracht Klinische Psychopathologie. De titel van de oratie is 'Klinische psychopathologie: de kaart en het gebied'.

Prof. dr. S. Jong zal op maandag 14 november een oratie houden bij benoeming tot hoogleraar bij de faculteit Wiskunde en Natuurwetenschappen met als leeropdracht Science Based Business. De titel van de oratie is 'Where Science meets Business'.

Mw. A. Helder hoopt op dinsdag 15 november om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Sociale Wetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Monitoring the coherence of texts: Coherence-break detection across development'. Promotor is Prof.dr. P.W. van den Broek.

Mw. A. Akintola hoopt op woensdag 16 november om 11.15 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Human longevity: crosstalk between the brain and periphery'. Promotor is Prof.dr. R. Westendorp.

Dhr. H.E. Scholten hoopt op woensdag 16 november om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel

van het proefschrift is 'Urban Future'. Promotoren zijn Prof.dr. J.C. Wesseling en Prof.dr. R.W. Boomkens.

Dhr. C.W. Hijzen hoopt op woensdag 16 november om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Vijandbeelden'. Promotoren zijn Prof.dr. H. te Velde, Prof.dr. B.A. de Graaf en Prof.dr. B.G.J. de Graaff.

Mw. M.J. Spierings hoopt op donderdag 17 november om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'The music of language'. Promotor is Prof.dr. C.J. ten Cate.

Dhr. I. Maggio hoopt op donderdag 17 november om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Adenoviral vectors as genome editing tools: repairing defective DMD alleles'. Promotor is Prof.dr. R.C. Hoeben.

Dhr. V. Torraca hoopt op donderdag 17 november om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Exploitation of host chemokine signalling by pathogenic mycobacteria'. Promotoren zijn Prof.dr. A.H. Meijer en Prof.dr. H.P. Spaink.

Op jacht: van roofdieren tot bankencrisis

• **Jacht tussen werkelijkheid en symboliek. Jachtverhalen uit de klassieke oudheid**

door Ineke Sluiter (hoogleraar Griekse taal en literatuur), maandag 14 november, 19.30 – 21.00 Lipsius zaal 011

• **Jacht en de evolutie van de mens** door Wil Roebroeks (hoogleraar archeologie van de Oude Steentijd), 21 november, 19.30 – 21.00 Lipsius zaal 011

• **Dierlijke jagers** door Carel ten Cate (hoogleraar bio-

logie), 28 november, 19.30 – 21.00 Lipsius zaal 011

• **Jagers als opvoeder** door Judi Mesman (hoogleraar diversiteit in opvoeding en ontwikkeling), 12 december, 19.30 – 21.00 Lipsius zaal 011

Jacht als metafoer in organisaties door Naomi Ellemers (universiteits-hoogleraar in Utrecht, tot vorig jaar hoogleraar psychologie in Leiden) + aansluitend paneldiscussie, 19 december, 19.30 – 21.30 Lipsius zaal 019

English page

Tear gas on campus

South African universities are burning

Students run for cover during a protest for lower tuition fees, at the University of the Witwatersrand. Photo by Themba Hadebe/AP/HH

Molotov cocktails, rubber bullets and a fire-extinguishing-foam death: there's trouble brewing at South Africa's universities. "Students claim that apartheid lives on here."

BY ANOUSHKA KLOOSTERMAN This autumn, University College student Thomas Meijer (21) will graduate from Stellenbosch University in South Africa. It's the only university that's still open, he says. There were so many protests at the other universities, they have all been closed down. "This campus is now a militarised zone", he continues. "On every corner, there are security guards, dressed in black and armed with shields, truncheons and pepper spray: 'the men in black'. Then there are the camouflaged 'tactical response teams', armed with rubber bullets. The slogan on their vans is 'We kick ass'."

Tensions among students in South Africa flared in September when the government announced it would raise tuition fees by eight per cent. Protests broke out, under hashtag #FeesMustFall, among black stu-

dents and students of colour, who often come from poor backgrounds and cannot afford higher tuition fees. But more specifically, they regard the increase as a way to exclude parts of the black population from higher education. Now, every part of university life has been turned upside down. Students have set fire to cars and buildings while the police respond with Molotov cocktails and tear gas.

According to Meijer, the violence is reasonably under control at Stellenbosch. "People have set fire to vans and buildings, even with people inside, at other universities. Nothing like that has happened here yet. I've noticed a lot of broken windows but the authorities are determined to continue the courses at any cost. I seriously wonder how much money is being spent on security."

"A friend was at a tutorial when rioters burst into the class room and tore up the exams. She quickly hid her paper in her pocket. A few weeks ago, someone turned on a fire extinguisher and filled a class room with foam. It's more dangerous than it seems: someone died at Witwatersrand University, which is to the north of Johannesburg, when

he suffocated in the foam."

The international students were warned about the tensions on arrival. The first protest he saw was in the second week of September. "It was in the run-up to the announcement about the increase in the tuition fees. A group of students occupied the library. It was only a slight inconvenience to us, but I heard lots of people complaining. Mainly rich white kids, actually."

"It was worse for the students who were holding the protests. It was fine for three or four days, then the university wanted them out of there so they hired external security guards – they are definitely more violent than the police. The universities arrange their own security so the police are not always involved when students are cleared out of a building. That's when these armed guys turned up, all in black, and they removed the students forcibly with violence and pepper spray."

Later on, a group of students occupied International Office again. "The intention was to hold a peaceful demonstration and to hold a daily debate on the role of Stellenbosch. Stellenbosch sees itself as an international university with international

standards and values, but it still clings to white, African traditions."

"I attended the second debate. There were hundreds of students. It was awfully chaotic. To outsiders, it looks as if the group of protesting students is united, but there are lots of differences of opinion about how they should arrange the protests. A small group wants to disrupt lectures and occupy buildings, but not everyone wants to do that. There were also people with caps representing political parties – they want to bring politics into it – while others think that politics are not the issue here."

The students frequently occupy buildings. "Later, there was a peaceful demonstration at International Office. The police were called in – I think the court ordered them to clear the students out. When the students refused to leave, they were removed by force. There were a lot of arrests and ten or twenty people were suspended. I recognised one of them. He was pushed into a van as I watched."

"Students say that apartheid lives on at Stellenbosch. People still hold on to Afrikaans, the language of the elite class. And people only learn about the white history of South Africa; you never hear anything about

the country before it was colonised. A friend told me that they are not taught African history at secondary school, only European history. Besides, and this is significant, more than eighty per cent of the lecturers at Stellenbosch are white and sixty per cent of the students are too. It's not very representative of society." Eighty per cent of South-Africa's population is black.

"Rector Wim de Villiers was going to speak to the students, so hundreds of them gathered on campus. They demanded that the course prices would not be raised and that employees who weren't highly qualified would be re-hired. In many cases, those employees are the parents of the black students. They also wanted the lecture material to be decolonised."

"De Villiers never turned up; instead, he sent a video with his response. People started booing. In addition, he sent a woman of colour as his spokesperson and most of the students really hated that. It looked as if he had only sent her because of the colour of her skin. That same evening, students occupied more buildings. They think 'this is it: something has to change now.'"

Coming soon: sex with robots

The influence of technology on our society is growing exponentially. Last week, at the Brave New World conference in Leiden's Stadsgehoorzaal, David Levy, chess player and artificial intelligence expert, predicted the first marriage between a human and a robot.

BY ANOUSHKA KLOOSTERMAN In 1968, British Grandmaster David Levy bet scientists that a computer would never beat a human at a game of chess. Now, he argues that computers will be so far advanced in 35 years' time that we will fall in love with them, make love to them and marry them. "I think that human-robot marriage

will be legalised by the middle of this century."

Levy gave a lecture called "Will we fall in love with robots?" last week in the Stadsgehoorzaal as part of Brave New World, a conference about the growing influence of technology.

"When you enter a room full of people in 2050, you won't be able to tell at first glance who's a robot and who's not", Levy claims. "They'll look and act like humans. Their faces, body language and facial expressions will be very, very convincing. They will be capable of holding interesting conversations with us, developing a personality and their bodies will be warm, like ours."

So it would seem, at any rate. "Nearly everything we know about humans can be simulated with software, so they can always be controlled with that software. But we won't be able to predict their behaviour exactly and it will seem as if they can think independently and make their own decisions."

Levy has written more than forty books on chess and computers. In 2008, his book *Love and Sex with Robots*, the subject for which he was awarded his doctorate from Maastricht University, caught the public's attention. The book predicted the first human-robot marriage. He thinks it will happen in Massachu-

setts: "It's a very liberal state, with technical top-rate universities like MIT and Harvard. The proximity of the technology, combined with the progressive attitude of the society there, means that love between humans and robots will be accepted there first."

A love that could help many lonely single people. "To me, that is the greatest advantage of life-like robots. There are millions of people who can't build good relationships due to mental problems, a lack of social skills or because they aren't good looking or interesting. They are missing out on an important part of life. A robot could supply that and improve the

quality of life considerably."

At the moment, there are very few robots of this kind on the commercial market but that will change soon, according to Levy. "RealDoll, a company that makes life-like sex dolls, will introduce a model with this type of technology to the market next year. These dolls talk to you, they're warm and they move. At first, they'll be quite primitive but it's the same with all electronic products: it fascinates us, so we buy it, so companies invest more money in it and so the products will become more advanced. Like smartphones. We can't conceive how quickly this technology will develop."

Geld pakken en wegwezen

Bokoeram heeft even genoeg van de lifestyle

Met New Wave won rapper Bokoeram dit jaar twee Edisons en de Popprijs. Deze vrijdag staat hij solo in Gebr. de Nobel. 'Je hebt links, je hebt rechts, maar je hebt ook kaas.'

DOOR MARLEEN VAN WESEL 'Focus, focus, je moet scherp blijven/Als een leeuw tussen al die tijgers/We hebben genoeg van deze lifestyle/Dus we pakken money, right now', rapt Bokoeram (Samuel Sekyere, 1992) in 'Mijn Broertje, pt. 2'.

Hij blijft evenwel gewoon rappen over drank, wiet en bitches, verzekert hij. 'Soms heb ik er gewoon even genoeg van', relativeert hij z'n laatste nummer. 'Dan heb ik het zo druk, dat ik denk: fuck hey, ik moet geld pakken en weggaan. Maar alles heeft toch een goede en een slechte kant?'

Er was al een pt. 1 van 'Mijn Broertje'. 'Toen was ik pas net begonnen. Die was wel heftiger', zegt hij. Daarin ging het over swag, kleine geile bimbo's en vreemdgaan ('omdat ik vreemd ben, vreemd hè?'). 'Het was nu niet van, oké, ik maak een part 2. Als ik de studio in ga, komt er gewoon uit wat eruit komt. En toen ging het nog een keer over mijn broertje.'

Twee weken geleden, aan de vooravond van zijn nieuwe tour, werd de clip van gelanceerd. Een grauw filmpje, grotendeels gesitueerd in een ga-

Rapper Bokoeram: 'Alles klopt als een djembé, onze liefde is caliente.'

ragebedrijf, bij een tamelijk serieuze tekst dus: 'Mijn broertje is een goeie oom/Ik ben een goeie vader/Niet perfect, maar dat komt later.'

Over zijn zoon van drie vertelt hij trots: 'Laatst, toen hij met zijn moeder op een verjaardag was, werd er een liedje van mij gedraaid. Hij rende meteen de woonkamer in: "Dat is mijn pappa!"'

Heel anders is het nummer 'Djembé', dat hij slechts drie weken eerder uitbracht: 'Alles klopt als een djembé, onze liefde is caliente', op een zomerse melodie, met een video gefilmd aan het zwembad. En helemaal anders is het filmpje waarmee hij begin dit jaar een hit scoorde – op Dumpert dan. Knetterstoned reageert hij daarin op

interviewvragen met onnavolgbare wijsheden als: 'Je hebt links, je hebt rechts, maar je hebt ook kaas. Maar ja, kaas is anders dan als je een pet op hebt.'

Maar goed, Bokoeram slaat met zijn laatste release dus geen nieuwe richting in. 'Wel denk ik dat er wat meer persoonlijke tracks op mijn album zullen komen', zegt hij. 'Ik ga in 2017 namelijk zeker met een album komen. Misschien komen er een of twee singles op te staan, maar verder allemaal nieuwe tracks, die ik nog moet schrijven. Zodra ik wat dingen bedacht heb, ga ik weer mensen uitnodigen.' Behalve twee eigen EP's en de mixtape Bokoeyoncé, waarop Mijn Broertje pt. 2 staat, heeft hij na-

melijk al talloze samenwerkingen op zijn track record staan.

Met onder meer Ronnie Flex en Lil' Kleine won hij voor het hiphop-collectief New Wave dit jaar de Edisons in de categorieën beste album en hiphop, en de Popprijs van Buma. 'Het liefst zou ik nog eens een feature doen met iedereen van De Jeugd van Tegenwoordig. Ik heb al wel wat met alleen Willie Wartaal gedaan, en ook met alleen Faberyayo. Eigenlijk gaan ze haast nooit samenwerkingen aan met de hele Jeugd. Maar misschien, als ik het héél lief vraag...'

Bokoeram & Idaly
Gebr. De Nobel
Vr 11 nov, 19.30, €10

Na Lowlands kwam de kantine

De band waar iedereen het over heeft: Indian Askin

De Amsterdamse band Indian Askin speelt dit weekend in Den Haag en binnenkort ook in Gebr. De Nobel. 'Het hoeft niet diepzinnig te zijn.'

DOOR VINCENT BONGERS 'Ik hou van de manier waarop je die sexy pants draagt', klinkt een kunstmatig aandoende vrouwenstem in het nummer "Sexy Pants" van de band Indian Askin. 'Ha, dat is zo'n standaardstem van Google Translate. We hebben de tekst "I love the way you wear those sexy pants" door de vertaler getrokken en gesampled', zegt toetsenist Bart van der Elst.

'Die tekst is gewoon een stuwend element in het nummer. Het hoeft niet altijd heel diepzinnig te zijn. We gebruiken wel meer spacey geluiden in onze nummers. Ik noem het maar gitaarrock met de nodige psychedelica. We hebben een behoorlijk afwijkend geluid. Ik geloof niet dat er in Nederland bands zijn die klinken zoals wij.'

In korte tijd is het snel gegaan met Indian Askin, zegt Van der Elst.

'Dat is best wel vreemd om mee te maken. Je bent in de oefenruimte muziek aan het maken die je vet vindt; gewoon een klein bandje dat lekker speelt. En iets meer dan een jaar later hebben we een EP en een album uitgebracht en op een groot aantal festivals gestaan.'

Zanger-gitarist Nelson "Chino" Ayala maakt al sinds 2007 muziek onder deze naam. Later kwamen er een drummer en een bassist bij. En ik zit er pas anderhalf jaar bij.

'Chino's favoriete bands zijn Creedence Clearwater Revival en The Dandy Warhols. Dat hoor je ook wel terug, maar The Rolling Stones begonnen als een Chuck Berry-rip off.

Dan valt het bij ons nog best mee. Chino heeft trouwens nog fucking veel nummers klaarliggen. We kunnen nog vooruit.

'We hebben al op iets van veertig festivals gespeeld. Lowlands was hét hoogtepunt. Vooral omdat er veel druk op dat optreden stond. Er was wel een vibe van "is dat die band waar iedereen het over heeft?" We speelden gelukkig een van de beste sets van het jaar en stapten helemaal

high van het podium. Een week later zit je in een kleedkamer van een voetbalclub en speel je in de kantine. Dat is een groot contrast, maar ook heel leuk.'

Van der Elst is ook toetsenist in The Mighty Breaks. 'We maken gagerock met jaren 60 invloeden en bestaan al sinds de middelbare school. Ik ben zelf in Voorschoten opgegroeid en de rest van de band komt ook uit Leiden of omgeving.'

De cd van Indian Askin heeft de titel *Sea of Ethanol* gekregen.

'Die titel komt uit een liedje dat de plaat niet gehaald heeft: "We come from under the sea of ethanol. We let the good times roll." Het is een iconisch stukje tekst, dat lekker in je hoofd blijft rondzweven.'

Indian Askin, Sea of Ethanol
Paard van Troje, za 12 november, €10
Gebr. De Nobel, vrij 9 december, € 8

'We hebben een behoorlijk afwijkend geluid. Ik geloof niet dat er in Nederland bands zijn die klinken zoals wij.'

FILM

KIJKHUIS

Tonio

za. 13.00, vr. di. 16.00, ma. di. wo. 18.45, do. vr. za. zo. 21.00

Once Upon a Time in the West
zo. 15.00, ma. 21.00

Toni Erdmann

za. 13.00, vr. zo. di. 15.45, do. za. ma. wo. 21.30

Expat Cinema: A Man Called Ove
do. 19.00

Movies That Matter on Tour: Les chevaliers blancs
ma. 19.00

TRIANON

The 9th Life of Louis Drax

vr. zo. di. 18.45, do. za. ma. wo. 21.30

LIDO

Bridget Jones's Baby

dagelijks 18.30 + 21.30, do. vr. ma. di. 12.30 + 15.30

MUZIEK

GEBR. DE NOBEL

Bokoeram & Idaly

Vr 11 november, 19.30, €10,-

TECHNO71

Vr 11 november, 23.00, €8,50

Fuif #17

Za 12 november, 23.00, €15,-

Goat & Mannheim

Zo 13 november, 19.00, €10,-

Whipstriker & Apokalyptic Raids & Antagonist

Wo 16 november, 19.00, €10,-

TUINZAAL DE BURCHT

Jazzpodium Hot House: Jan Verwey Trio

Za 12 november, 21.00, €15,- (studenten: €8,-)

VRIJPLAATS LEIDEN

De B-Kant

Vr 11 november, 22.00, entree: donatie

Daymo & Myra Ida

Za 12 november, 21.00

Unplugged Session November

Wo 16 november, 20.00

QBUS

Van Polanen presenteert: Doug Seegers & Band (USA)

Vr 11 november, 20.30, €10,-

THEATER

THEATER INS BLAU

Laura van Dolron: WIJ

Do 10 november, 20.30, €18,-

Arno Schuitemaker: I Will Wait For You

Za 12 november, 20.30, €16,-

Blue Monday: De Tweede Wereld

Ma 14 november, 20.30, €12,50

Het Moet Wel Leuk Blijven

Di 15 en wo 16 november, 20.30, €19,50

DIVERSEN

GALERIE ARS

Tentoonstelling: Hedendaagse grafiek- en tekenkunst Universiteit Leiden

12 t/m 27 november, wo t/m zondag 13.00-17.00

RIJKSMUSEUM VAN OUDHEDEN

LUCSoR Annual Conference

Do 10 en vr 11 november

Tentoonstelling: Koninginnen van de Nijl

18 november t/m 17 april 2017

DIACONAAL CENTRUM DE BAKKERIJ

Stadsessie 'De ziel van Leiden'

Do 10 november, 19.30

BPLUSC NIEUWSTRAAT

Pop-up Gelukscafé

Za 12 november, 11.00

AFRIKASTUDIECENTRUM

Workshop: Women empowerment through performing arts

Ma 14 november, 14.30, aanmelden: asleiden.nl

STADHUIS

Tentoonstelling: Taalmuseum Leiden

t/m 6 januari

UNIVERSITEITSBIBLIOTHEEK

Tentoonstelling: Praag rond 1600

T/m 10 januari

MUSEUM VOLKENKUNDE

Tentoonstelling: Wereld vol veren

t/m 5 maart 2017

Kamervragen

Foto Taco van der Eb

Column

Relatieve tijd

Mijn fiets is nu al een tijdje kapot, enigszins kut.

Lopen gaat zo langzaam en wanneer ik mijn vrienden vraag of ze langskomen, zeuren ze altijd over hoe ver weg ik woon.

Mijn kamer is namelijk gelegen op het Flanorpad. Je weet wel, daar he-le-maal achter het station. Bereikbaar binnen welgeteld één kwartier van af elke plek in de binnenstad. Op de fiets.

Albert Einstein, die hier in 1920 bijzonder hoogleraar werd, had het een tijdje geleden al door: tijd is relatief. Volgens zijn relativiteitstheorie zou de tijd langzamer gaan wanneer je dichterbij de snelheid van het licht komt. Heel natuurkundig allemaal, maar relativiteit is op vrijwel alles van toepassing.

Zo kan een uur met een leuk meisje aanvoelen als een minuut, terwijl een minuut lang op een hete kachel zitten makkelijk een uur lijkt te duren.

Als Einstein vandaag de dag door Leiden had gelopen, was de tijd dus vast en zeker aan hem voorbijgevlogen. Er zijn hier namelijk – relatief gezien – veel vrouwelijke studenten, merkte ik op tijdens mijn tocht naar huis, notabene met de benenwagen.

Fietsen zijn er hier overigens ook niet bepaald weinig. In een liedje hoorde ik eens de bewering dat er in Beijing zo'n negen miljoen van die dingen zijn, maar Leiden is dan ook ietsje kleiner dan de Chinese hoofdstad.

Naar huis lopend dwaal ik af naar Beijing. Ik droom weg over hoe het zou zijn om me daar, balancerend op twee wielen, doorheen te manoeuvreren. Langs de tempels, de verboden stad en misschien zelfs nog een stukje over de Chinese muur.

Plots bots ik tegen een lantaarnpaal aan.

Om me heen is weinig oosters te bekennen, behalve dan het groepje mensen dat via de lens van hun camera naar de molen vlakbij centraal station staat te kijken.

Terugdenkend aan Einsteins relativiteitstheorie en kijkend naar de fietsers op de weg naast me, die haast met de snelheid van het licht voorbij razen, krijg ik het idee dat lopen misschien wel de snelste vorm van transport is.

Binnen no-time ben ik niet alleen een retourtje Beijing rijker, ook het station is al in zicht.

Enmaal aan de andere kant van het spoor, loopt er een wat slordig uitzieende man naar me toe met een vragende blik.

Ik stop.
"Fiets kopen?", vraagt hij.
"Nu niet."

MATTIJN DE GROOT is student filosofie

'Iedereen komt hier chillen'

Pien Bergshoeff (21, archeologie)

Waar: Huis ter Tuin, Hogewoerd
Aantal bewoners: 22
Grootte: 16m²
Huur: €410

Hoe kom je aan deze kamer?

'Net als veel huisgenoten: via onderhuur. Na een maand of twee werd ik ingestemd voor de sjaarskamer. Daar heb ik niet eens echt gewoond, want ik kon meteen doorverhuizen naar een andere kamer, en een jaar geleden naar deze. Dit is wel een van de mooiste kamers. Er zijn ook nog vier appartementen in het huis. Die vormen wel een soort eindstation, voor als je net begint met werken. Vandaar dat sommige huisgenoten hier gerust tot hun 26e wonen.'

Zijn er ook nadelen?

'Niet echt. Eerst tochtte het, maar nu heb

ik tochtstrips. Misschien zouden sommigen zo'n huis met 22 meisjes te druk vinden, maar zelf vind ik dat juist niet erg.

'Wat ik het leukst vind, is dat ik op de eerste verdieping woon, midden in het huis. Mijn deur staat meestal open en iedereen komt langs om te chillen. Hiervoor zat ik achterin het huis. Daar heb je meer privacy, maar in zo'n afgelegen kamer trek je je vanzelf wat meer terug. Hier spreek ik iedereen.

'Ik ben nog wel in een *struggle* met de Belastingdienst om huurtoeslag voor deze kamer te krijgen. Dat is ooit aan dit huis toegewezen. Veel bewoners lukt het, maar sommigen ook niet.'

Hoe zijn je huisgenoten?

'Zelf zit ik bij Augustinus, maar er wonen hier ook leden van Minerva, Quintus en niet-leden. Heel veel verschillende mei-

den dus, maar toch zijn we een beetje hetzelfde type.

'Ik weet niet waar dat in zit. We passen gewoon bij elkaar. Tijdens de El Cid en de dies gaan we samen de verenigingsfeestjes af en we bezoeken samen ook externe feesten in andere steden.

'Het huis komt voor de meesten wel op de eerste plaats. We zijn heel hecht. Elk jaar houden we een groot tuinfeest. We hebben namelijk een heel grote tuin aan de gracht. Daarom heten we Huis ter Tuin.'

Heb je veel veranderd aan deze kamer?

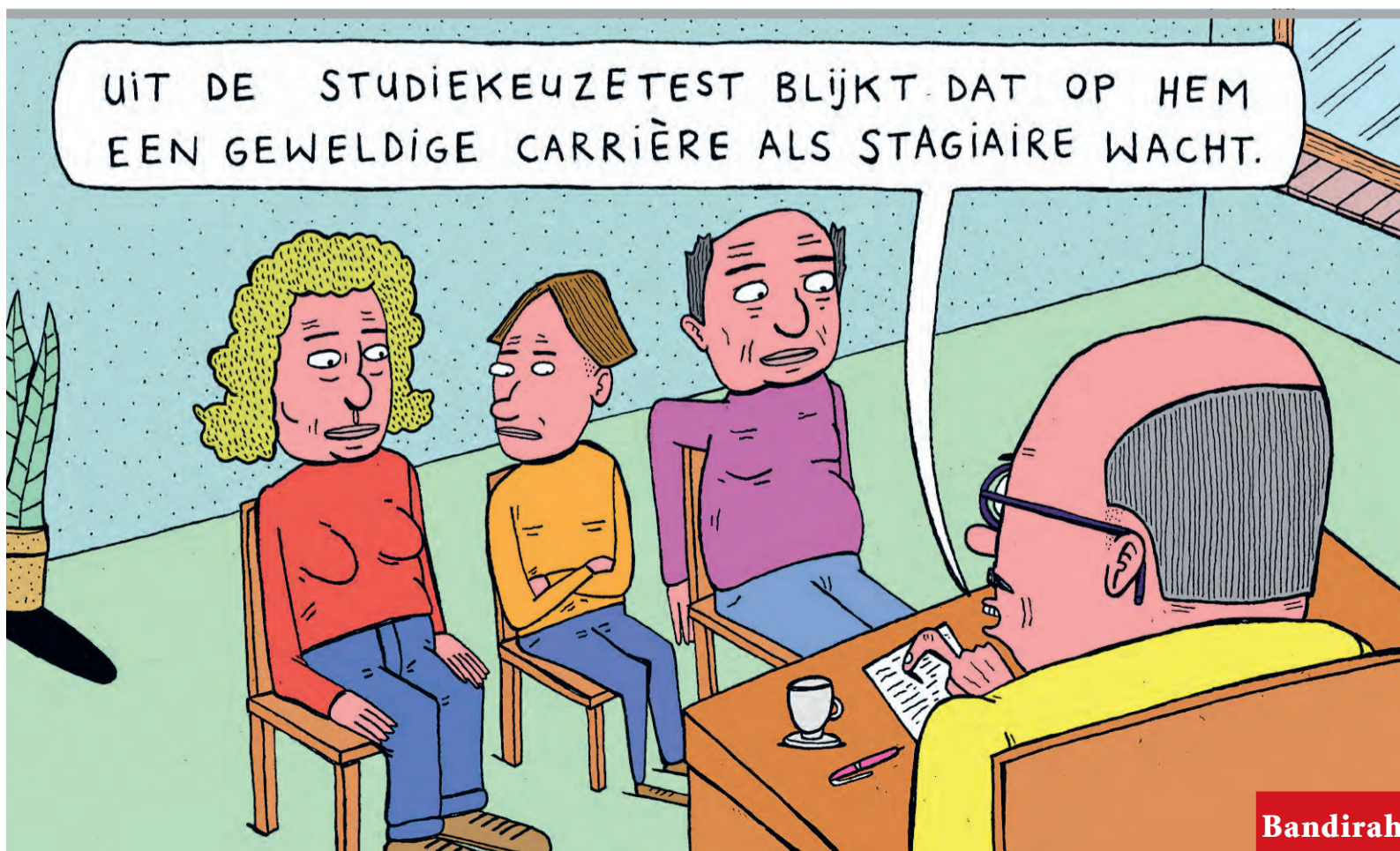
'Ik hecht wel aan interieur. En ik vind het wel leuk om in zo'n vies studentenhuus een heel eigen stijl aan je kamer te geven. Ik wilde alles in pasteltinten, dus de muur heb ik lichtgeel geverfd. De vloer

lag er al. Nog niet lang, dus ik moest de vorige bewoner er nog voor betalen. De bank wilde ik héél graag. Hij komt gewoon van Ikea, maar hij was best *expensive*. De haard heb ik voor zeventig euro via Marktplaats gekocht.'

Waar komen je schilderijen vandaan?

'Uit alle landen waar ik op reis of op stage ben geweest. Ik heb ook een wereldkaart, waarop je de landen die je bezocht hebt kunt wegkrassen. Van de Verenigde Staten heb ik heel subtiel alleen de staat New York weggekrast. In Rusland ben ik ook niet op veel plekken geweest, maar ik schoot uit en toen is het verder geëscaleerd. Het is de droom van mij en mijn huisgenootje om ooit nog eens naar Groenland te gaan, via IJsland.'

DOOR MARLEEN VAN WESEL

Bandirah

